

ცისკარი.

1872

აპრილი.

წელიწადი შეთქმულად.

წოდებათსსულებათა:

- I. ანდერძი. (საქართველოს ისტორიისათვის მასალები.)
- II. ოცნება. (ლექსი) კნ. ეკატერინია ერისთავისა.
- III. მოჭიკჭიკე ჩიტები, (კომედია) კოსტ. ბერძენოვისა.
- IV. სადუღლას — ალა.

ტფილისს.

მარტოუზიანის ტიპოგრაფიაში.

ანდერძი.

დ თუ არ გინდა, მითხარ იმათაც მოახსენე დ რაც იმათ წაგართვან ზასუსს მე გავცემ მეოქი.

ღიას ჭეშმარიტია. თუ ნება არ მიეცა შემეძლო რომ სსვა მეტხოვა დ არცარას დავიკლებდი.

იოანეს ეპისკოპოსებისათვის მოეხსენებინა მე იმის მეტი ცოლი არ მინდაო რა რომ ეს მითხრეს კიდევ შინ ჩემს სახლსა დავეკითხე თქვენც ჭკითხეთო მათაც ეკითხათ დ ნება ეთქვა.

მაგრამ სალომე ასე ამტკიცებდა თუ იმას არ უთხოვთ არ იქნება თუ ამისი მწუალობელი დ მოეფარული ხარ ის უთხოვთო ბევრი მოჭეუებაო.

რა რომ ესენი ასე ჭეშმარიტად შეივტევე: მოუშა-დე დ ნეტავი ღმერთმან ჩემის შვილების დაწინაურებად შემაძლებინოს ისე გარჯა. ამავე წელს გავიგეთ თბილისში.

ქრონიკონს. უნუ. ქრისტეს შობის (ა) ბიჭი პაატა ეცა. მიქელ დაერქვათ დედოფალმა პატონისა და მისი სრულად ქართლისა დ კასეთის დიდგვარადაც.

სამს დღეს ქორწილი გარდუსადე ჩემს შვილებთან გამოუჩეჲლად უოსოჲე ცოლი ღ ღმერთმან ისრუნოს ჩემთვისაცა ღ მათთვისაცა:

ქ აგრევე კიდე იმ შემოდგომაზედ სადმე გავათსოე თავისი ნება იუო ქმარის თხოვნა ღ მე რაც შემეძლო ორი ხელი ტანისამოსი ერთი ხელი ქვეშსაცები ზანდუკი თავისის დედისა იუო კარგი ქორწილი გარდუსადე ერთს ღამეს ჩემს სახლში მევანდნენ ბატონის შვილები დარაისელნი მერმე გავისტუმრე ღ მისი წილი სასახლე ასე ამ გვარად ნასუიდა: ჩემი მისი წილი სასახლის ფასი ამ სარჯის შესამედიც არ იუო ჩემი რაც შემეძლო გავისარჯე ღმერთმან ისილოს თავისის მოწყალებით ჩემზედ.

მამის ჩემის სასახლე ნახევარი ასე მიუიღია.

ჩემი საწოლი ღ დიდის სახლის ნახევარი ჩემია:

ამას ქვეშე სახლებიცა ღ ეზო საერთოა.

იოანესი დიდის სახლის ნახევარი ქვეშ მარანი ღ ეზოში ჰაჰის ჩემის საწოლი ქ. ეზო საერთოა მართალია იოანეს არა დაუსარჯავს თინათინ, სარა ზოლოდ არის გათხოილი ღ სოფიო მოკვდა.

მაგრამ ობოლია ღ ნახევარი იმისია ღმერთმან მოახმაროს ნახევარი ასე ამ გზით მიუიღია ღ ჩემია:

რომლითაცა გონებითა მე ვსედავს ეოელთავე ერთ ღმერთმან მოხედოს საწუალ ობოლსა, სულსა ჩემსა ღ შვილთა ჩემთა.

სახლიც არამქონდა ესეც მიუიღია ღ შვილთათვის

აძენის გზით ცდილობით სიღარიბეში საქმის გაჭირვებით რომელიც ზემოთ დამიწერია მიმკვიდრებია ისმინეთ სიუვარულისათვის ღმერთისა სიგლასავე იგი ჩემი რომელი მაჭირვებდა სამსა ღ ოთხსა წელსა ღ არცა-რა მქონდა იმედი თვინიერ მოწუალებისა ღმერთისა არც ერთს არ შეუღონდი ღ ეოელსავე მამაცურად თუ გარსეიდელს მეტეოდეს რასმე სიღარიბეში ან სახლი გავეიდუო ან დუქნის დასტური მიეცაო ასეთს სიტყვას ვუტეოდი რომ იმ სიტყვით საბოლოოდ მამული ჩემს შვილს არ დაჰკარგოდა და მე თუნდ დაჭირება მქონდა არას ვნაღლობდი ენა მსუბუქად ღ ადვილად იტყვის თორემ ოთხი წელიწადი ქალაქში საზნანისის კაცი-სათვის უსარჩოდ ეოველთჳს დიდი ამბავი ბატონი მწერომალე მშობელი უწეალო თვითან უმამულო უსარჩ-ლო ღ ეს უფრო საკურველი რომ ადამის ტომი ამი-სი მრჩეველი ააა მევანდა ასე ქმენ ეს გიჯობსო თუ ვინმე მეტეოდა დაკარგავსა ღ რუსეთში წასლასა

ახლა რომ ამ მამულებს სეიდვა დაეწეე გითხ-რა მოუთმენელი ბრძოლა ასტედა ეოვლის ჩემის კეთილის მეოფლისაგან ჭეშმარიტად მრავალჯერ ჩემის ეურით ჩემის სახლისაგან ჩემი წეევა გამიგონია რომ ოხერ-სა ღ ხარაბას მიწებს სეიდულობს ღ ჩვენ სულები ა-მოგვიხუთაო მრავალჯერ მტირალი მისილავს ამ ამ-ბავსედ რომ ოხერს მამულებს სეიდულობსო დამწველი არ მევანდა შემწე არ მევანდა გამომრჩეველი ერთმა ემაწვილმა აძენი შვილთ სიუვარული მოვიეე რომ ჩე-

მი სული გავიმწარე ზე ეს მამულები ასე შემოგვარბე
 თეთრით სვიდვით გარჯით ზე ჭკუით: კაცს რომ ეო-
 ლი კაცი დამშლელი ჭეჟანდეს ზე თვით თავისი სას-
 ლიცა, ღმერთის გულისათვის ზე იმ კაცმა კიდევ ამდ-
 ენი თავისი თავი ზე გული გაირკინოს რომ ესეები
 ქმნას როგორ დასამადლებელი არ არის ჩემი გონება
 ჩემს ერთ გამგონს ერთსულ ასე მითხრეს ეველა-
 ამ სასაცილოდ აგიგდო მეწეინა დიდად მარა მე ჩემი
 არ დავიშალე შვილების სიუფარულით ჭეშმარიტად.

ქრონიკონს უნე. თებერვალის თ.

იორამს ერთი წიგნი აქვს ჩემგან დაწერილი ტა-
 გნატის სასახლე ერთსულ ასე სწერია იასესი სო-
 ლადა შვილის სასახლესე ისე მდივანს დ ზაზასი იო-
 რამსაო გასამერელო წიგნიკი არ არის მძები რომ
 ლაზარაკობდნენ ასე გაშველდნენ მანუჩარ ზე იორამ ი-
 მავ წიგნში სწერია სასახლები იორამსაო.

ამ წიგნს მოაწერა იორამმა იასეს წილი სასახლე
 იასეს დარჩაო:

მარამ იასეს წილი სასახლე მანუჩარისაგან მოცემულს
 სიგელში მე მიწერია რემელიც იორამის ხელ მოწერი-
 ლია ეახული მაქესო ამაზედ მე ზე იორამმა ლაზარაკი
 დავიწევეთ მე უთხარი მდივანბეგთან ვილაზარაკებთო
 წავედით იორამის სიტყვა ეს იყო უმცროსი ვარ შენ
 რომ საუფროსოს აიღებ მე საუმცროსო უნდა ავიდო.

ჩემი სიტყვა ეს იყო რომელიც ძველი სასახლე

შემოფარგლული არის ზე კარგი სასახლეც არის იმას
 ხომ არაფერს გიჭერს თუ არა ისე წამოსულა გა-
 მოდმა ადგილში ოც ზე ათი თუმანი მიუცია ზატარა
 რაღაც ხეხულა გაუკეთებია კოშკს აქედამ და ვენახსი ამ-
 ბარდნსე გაუეიღია თუ ვენახის ვასეიდვასკი გარდმას-
 დეეინებ სასახლე რომ უეიღია იმის წილს რატომ ა-
 ღარ დამიდებ მეოქი კოშკი ხომ ნახევარი შენია ნახე-
 ვარი ჩემი გასულა ცალკე აუშენებია სადაც რომ აშე-
 ნებს უფროსმა ვეელა უმცროსისა ხომ არ იქნება ზე
 მერმე ოცდაათ თუმნად უეიღია ზახსახან ის ადგილი
 მეოქი.

მერმე სამართალმაც მომცა ზე იორამაც წიგნი და-
 მიწერა მდივანბეგმაცა ზე მომცა ზე მომეცა

ვაი ცუდ მოშვრალსა, თქვენთვის ვიჭირვი შვილე-
 ბო თორემ რათ მინდა. ივლისის: ა: ქრონი-
 კონს უნჯ. ვაშლოვანს ვაშენებდით ერთი ქვეითი ზე ერ-
 თი ცხენიანი მურადა შვილები გარდავივანე მინდოდა
 სასახლეში ავსულიუა იორამ იმ გასამურელოს წიგნს
 მოაწერა ვაკე იასეს წილი სასახლე იასე მდივანს
 დარჩაო სამართალი დამეცა წიგნი მომცეს გასამურელოს
 წიგნი იორამსა აქვს.

მიქელანთ ნიგვებთან რომ მიველ უარაულს თვა-
 ლი შევასწარ ღმერთთან ინება თორემ უეცრად გავერე-
 ოდი შიგ ლეკის ჯარში სასახლეს ქვემოდამ სოფლი-
 საედარს შემოდამ იდგა ქვეითი უარაული მერომ ციხე-
 სთან მიველ შევხედე დავინახე, გამოვბრუნდით მე ქვე-

ითი ვერ გაუშვი წინ წამოვიგდე უკან ჩამოუდევ წამო-
ვედით შევხედე ოთხმოცი ცხენიანი კაცი გამოგვიდგა
ღვთის მოწყალებით თორემ ჩემი მკლავით არ ვიქ-
მოდრი ცხენოსანიც და ქვეითიც ასე მოვიუვანე არა მიმიე-
ცია არა თვალითაც არ მახვეწეს ღუგუნი ჩემი დრო ას-
იუო ეგების ღმერთმან თქვენ მშვიდობა მოგცესთ და მის
ვლა გელირსოთ მასხენებთ ღვთის სიუფარგულსა.

მნელი არ არის კაცმა თვითი მისცეს მამული ი-
უიდოს ეს ჭირები ნახოს იმ ნასყიდის მამულის ნახ-
ოს იმ ნასყიდის მამულის ნასვა მოინდომოს ათსა და
თორმეტს წელიწადში ერთსულ და მტკრმა გამოიგდოს
წინ და კნინლა სიკვდილს მისცეს თქვენი ჭირი მე რო-
გორ მნელი არ არის ამ დროს სუადვა ქრისტესთვის
სამართალი სასჯელი საჯვოთ.

ქრონიკონს უნე. ავეისტოსს. (9). რევაზ გაბა შეი-
ლისაგან წელის ჰირის გაღმა ვერისაგან შემდგარი დიდ-
მამდის და გდელისი და თხილოვნა გირაოდ მქონდა კა-
ცი მოეგზავნა წელის ჰირი იუიდე და მიწები გირაოდ
გეჭიროსო მე შეუთვალე რაც მამის შენის წილია დი-
ას ვიუიდი და შენის განაუოვის წილს არ ვიუიდი მეთ-
ქი ადგა და თავის სახლის კაცს დავითს მიჰყიდა წე-
ლის ჰირი და თხილოვნა გდელისი დაუციროვა იმანკი
არა ინაღვლარა უნდა რომ ჩემი თეთრი მოეცა გამო-
ვიდა ხანი არ მომცა მერმე ასე შევრიგდით რაც რევა-
ზის მამის წილი იუო წელის ჰირი დავითმა მომეიდა
დიდმამდის რომ შეიქნება ჩემი წილი როგორც მო-

ნასტერს წინ მაქვს მექვსედი ისე იმას ზეით დიდამდის ბ კიდევ თხილოვნა გდელისი ამ გვარად დამიგირაზა მექვსედი: თეთრი რაც მაკლდა დავითმა გამომართვა მე დავითისაგან მაქვს წელის ჰირი ნასეიდი ვერეს გაღმა დიდამდის მექვსედი წილი ბ თხილოვნა და გდელისი გირაოდ მექვსედი როცა ჩემს თეთრს მომცემს თავისი გირაო უნდა დაუბრუნე ბ წელის ჰირი მექვსედი ქალაქიღამ დიდამდის ნასეიდი მაქვს რევაზის მამის წილი არის ბ მონასტერის მექვსედი ამასთან საქმე არაუის აქვს.

დავით გაბა შვილმა და რევაზ რაღაც ჰირობა შეკრეს მე შემომადგნენ დაიხსნეს მე საქმე აღარა მაქვს ვერეს გაღმა დავითს რაღაც უქმნია დამიხსნია სული ჩემი:

ქ მონასტერი ვერეს გამოღმა ნასეიდიცა მაქვს და არცაჲინ მეცილებს.

ქ გულისხმა ეავთ შვილნო ჩემნო: ეს მამულები ასე შვეიკრიბე რომელიც რიგით მოგასხენე ნასეიდობა თავ თავის ადგილს ერთი სათავადო ბ დურნუკი.

ქ წიგნი ჰირველ ნასეიდობასეჲ ჰატვიისა სისხლისა ბ ჩემის მამულების ჰატრონთან აღრავესისა ბ ესლა წიგნი ბატონის წყალობა მამულებისა ბ მათი ჰატვი ბ სისხლი.

ეს მოუვრები, ეს სასახლე ქალაქს გიუიდე ბ დავიკვიდრე.

სამარადისოდ მეკობრად ბ ჭირში შემწედ ბ აგრე-

ვე ლხინში შემწედ მოვიცე ქსნის ერის თავი დავით ბ
ეაფლანის შვილი ზაალ მახაბელი იესე.

ესენი გიქმენ შვილნო ჩემნო ასე დაგამტკიცე ასე
დაგამეაროთ ღნერთმან როგორც მისი ნება იუოს,
რომელიც მამობის წესი იყო მე არა დამიკლიარა,
და უოელი გარდამატებულად მიგისრულე.

აწრაც მეობის წესი იუოს მორჩილებისა ბ ეუ-
რის მოაწრობისა: ჩემის სიეფარულისა ბ სიბერეში სამ-
სახურისა ბ სიკუდილის დღეს კარგად მარსვისა ბ შემ-
დგომად წლითი წლად ჩემის კურთხევით ხსენებისა ბ
ერთის წილის გარდატეხებისა ბ მის ჩემის წილისა
კეთილად მოსმარებისა ჟამის წირვასა გლახაკთა ბ უქ-
ნელთა ზედან წესიერად წარგებისა თქვენ უწყით.

ეგრეთვე თქვენის ცხოვრებისა წმიდათ დაცვისა
რომ.

ან თავდებად არავის დაუდგედ.

ან ღვინო მეტი არ შეივაროთ.

ან ქურდობა არ შეგაჩნდესთ.

ან ბატონის სიტყვის გაცემა

ან მეძაობაში შეპერობა

ან ეუმრის თამაშობა ბ ლოთობა

ან მძებში ერთმანერთის სიძულელი ბ ერთმანერ-
თზედ მეტობის მონდომება თუ არ სამართლიანი ამ-
აების თქვენ იცით.

მართალია სანამდის ცოცხალი ვარ თქვენ ამაებს
ვერც ერთს ვერ იკადრებთ ღვთის მოწყალებით მარა

ჩემს სიკუდილს შემდგომად გვედრები:

მრავალი სიტუა მატყვს ზოგჯერ უნდა მივიტოვო და მოვწერო თუ ღმერთმან დამცალა: მაგრამ თან და ბოლო ჩემი ვედრებისა ეს არის ჩემი შვილები ასეთიარზენ გამოსვიდეთ რომ ეს მამულები არ წახდინოთ რაც არ შეუძლებოთ თქვენც ეცადენით რომ იქიდან ბაჟონს მსასუროთ და მამულები გაიმრავლოთ.

თავი მიწამებია ამ ადგილს მიმიწვენისართ მე სომ აღარა მერგორა ვეღარც მამულს მოვესწრობი ვეღარც სინარულსა და დიდებას ჩემს ჭირნასულებში ჯოგელივე თქვენ დაგრჩებათ: ზეით რომ ჩამოვთვალე ვეღარა ცუდია საქმე ეს არის ამ ადგილს მომიყვანისართ ახლა თქვენ იცით და თქვენმა კაცობამ უცოდინარე არ დასდგეთ ან თქვენი შვილები არ დაუენოთ წიგნი წერა გალობა უნდა ასწაოთ:

ქ ამის წერაში რომ ვიუავი და ღმერთმან წყალობა მიუო ზაწაწა დავით დაიბადა ქრონიკონს უნე.

ქ აგვისტოს, (კა) სუთმაბათს მე ვიუავ წლისა ორმოცისა რომ დაღამდა და ღამის ორი საათი გავიდა ამ სოფლის ჰარასკევად გათენდებოდა ოც და ორი აგვისტო ქრისტეს აქეთ ჩღაჰ.

აღათონიკ მოწამისა გათენდა თადეოზ მოციქულისა, მიაბა დიდად მადლობა მივეც ღმერთსა.

ქ ჩხეიძისაგან რომ ღორის თავი სოფელი ვიუადე კორკოტის შვილი ლუარსაბ შემომეცილა: ერთი წიგნი წარმოადგინა ერეკლე მეფისა ამოწვევტილის ავ-

თანდილისათვის მეცა ნახევარი ღორის თავი მეორე წიგნი მეუვის ვასტანკისა რუსეთს ებოდებინა: უსამართლოდ წამერთვა ღ მისცა კორტს.

ქ: მეუეს ერეკლეს რომ უბოდებია ამის გაურილი იუო ღ ამოსწედა ავთანდილ:

ქ: მეუეს ვასტანკს გარდავარდნაში უბოდებია ღ ნება ღმრთისა იუოს ამდენი უნდა ვაამო ბატონს ჩემს რომ ჩემი ტყვე მევე დავისსნა.

ქ: აქამდის ასე გამეგონა კაცს რომ შვილი მოემატებოდა მამულს მოუმატებდენ მე ამის მოსვლაზედ ნასუიდიც წამერთვა ავის ფესისა იუო თავლაფიანი ამის დაბადების მეცსრეს დღეს წამერთვა ტორის თავი.

აწ შემოსვლებით აღვთვალო ჩემი მამული.

ქ ლურჯ მონასტერი მეექვსედი

ქ შინდისი მეოთხედი ღ საუფროსო

ქ ტაბასმელა მერვედი ღ საუფროსო

ქ საღორისი მეოთხედი ღ საუფროსო

ქ ტაგნაკეთი ნახევარი ღ საუფროსო

ქ ასურეთი მეოთხედი ღ საუფროსო

ქ ასალმენი სამი საკომლო გარჩეული ღ სოდაბუნი

ქ წინ ვენასი მთლად ცოტა რომ არის სსვისა

წიგნებ გარჩიეთ

ქ დიდებას ერთი კაი საკომლო ამბარაშვილები

ქ მამის დაბა მთლად

ქ ღორის თავი მთლად თეთრი მიმიცია ნასუი-
დობის წიგნი ხელთ მიჭირავს ბატონი არ წამართმევს

ქ ვარდის ჭალა მთლად

ქ ატმეთი მთლად

ქ ღუწნუკი მთლად

ქ ღუქნები სარდაფი მოუდანსკდ

ქ ჩხიკუთას სასახლის ადგილი გვერდით მიწა წუა-
რო ღ ალგეთის ზირი

ქ სასახლე სიონში ქალაქს ნასყიდი ღ ახლა ჩემ-
გან აშენებული

ქ სასახლე მთავარ ეპისკოპოსის საედარსა ღ ქი-
ერის თავის სასახლეს შუა აბაშიძეებისგან მოსყიდული

ქ სასახლე ჭილიძას შვილის შაქარსა დადოინანდ
სიმეონას შუა მელიქის ავეტიქასგან მოსყიდული

ქ ქალაქს ბაღი ჩემი ღ იოანესია სამშო არის

ქ ტბის ვენახი ქილაძისა ჩემი ღ იოანე ჩემის
შმასა ქვევრი მარანი კალო საბმელი

ქ ზირბითს გამოჩინებულში ორი ვენახი თავის
ქვევრი მარნითა ეს არვიცი ქვევრი ღ მარანი აქვს თუ
არა ესეც მე ღ იოანემ უნდა სამშოდ ვისმართ

ქ ერისთვის ბარძიმის ოაგდები რომ იყო მამაჩე-
მი ას სამოცდა შვიდი თუმანი გაუვიდა ეს თავნია ღ
ამისი სარგებელი დიად ბევრი შინდისი გირაოდ გვი-
წერია რაც აქედამ გამოვიდეს ცოტა თუ ბევრი ჩემი ღ
იოანესია მაგრამ ღმერთმან ნუ ქმნას რომ ქალებსაც
წილი არ დაუდვათ იმათაც უნდა ცოცხლებსაცა მოს-
მარება უუროსი ჩვენ ღ უმცროსი ქალებსა ღ მესამე
წილი მიცვალებულს მამასა დედასა ღ ღებსა მიცვა-

ლებულესა.

ქ დაბლა ჭალა რაც კვერცხა ჩემი და იოანესი

ქ სახლთუხუცესობა ზ მდივნობა ღილოს მოურა-
ობა შავრობისა; სამწესო კეოილი და საუკუნო საუნ-
ჯე სიონში სასახლე ესენი უველა ჩემი და იოანეს
სამძოა ნახევარი ჩემია და ნახევარი იოანესია

ქ დაჰჰერ მრავალისა სულთქმისას გან და ზენს
ზედა ცრემლნი მატლდებიან მე რამე თუ სიკუდილი
უნებლიედ თანა ამს მწერალსა თუმცა მოგვედო მაშინ
ოდესცა შვილნი დამიშთენ მე მცირენი და შეუსრუ-
ლებელნი და გოდებდენ და არაჰინ იეოს მწე
გარნა არა ვისმენ რაცა ღაღადება ჰეონ უფალო უფა-
ლო აღიქუ და შეიწებლენ ექვსივე ესე შვილნი რომელ-
ნი მომეც ორი მე მარტო ვარ და არაჰინ არის მწე
ჩემდა.

ღ აღზარდენ შიშსა შენსა და მორჩილებასა ზედან
წმიდისა ეკლესიისასა.

განსრულებელ ჰევენ რაოდენიცა რა ვამცნო წერი-
თა ჩემითა ზ ვმერები შვილთათვის ნუ უბეე გვევენ
შენ ზ ქვენისა ამას ზ მეცა ცოდვილ კურ-
თხევით სხენებულ მეონ.

ქ დამარხვა ჩემი ესრეთი მეგულების ზ ესრეთ გ-
ნებაჲს ვესაჲ ღმერთსა განმამღიერებელისა ჩემისა ზ
ვსასოებ ეოვლად წმიდისა ღმერთის მშობელისა ზ ვე-
ვედრები რომელ აღმისრულოს გულისა ჩემისა საწადე-
ლი ვინაღგან თქვენი საქმე ეოელი წარმართე აღარა

ზე მიკლი მარა უოელიუე სავსებით მამითვალეს მამული
 უმა სასახლეები სამიო რიგი ჩემი ნასეიდები ზე აშენ-
 ბული ასლა ეს არის ჩემი ღმერთისაგან სათხოელი
 რომ ესეც აღმისრულოს რადგანც წმიდის ეკლესიის
 მსახური ვიუავი სამოცს წლამდის თქვენთან ვიქნები
 დაცხადი მაშინ ასე ღმერთის მოწულებით ოც და ა-
 თის წლისა იქნება აგრეუ ზაზა გიორგი ზე ხსენი თავ-
 თავის რიგე კაცობის გზაჲდ დადგებიან ზე ოსე
 ღმერთმან მიცოცხლოს სრული კაცი იქნება დაუტეობ
 სოფელსა ზე წავალ ჩემს სულს მოუვლი აქავ სიონში
 ვიგურთხებ აქავ განვიძრევი სამხედროსა უოელისაჲ ა-
 ქავ დაუტეევს წინაჲე მეფისა ზე ლაშქართა მოგისმობ
 უოელსა ცხოვრებასა ჩემსა მათს წინ მოგაბარებ მათს
 სიმაღლეს მეფეთა ზე მეფის მეთა ზე მთავართა მიცაბა-
 რებ შეგავედრებ ჩავიცვამ ჩოხასა დავიჭერ ზე წავალ ჩემ-
 თვის სანამდის ჩემი სიცოცხლე გესმოდესთ რაც ჩემის
 მამულისა გერგოსთ თვითოს წილს თქვენთვის იანგა-
 რიმუბდეთ რადენიც ივენეთ ერთს წილს მე მომაწვდი-
 დეთ წელიწადში ერთს ეს სასახლე იმათაც ნასეიდი
 ჰქონდათ ზურაბ ერისთავის შვილის ემოკლამისაგან.

ჩოხას ზე ერთს შიგნით ტანისამოსს: ზე თუ იმო-
 იდეთ საზრდელსაცა სანამ სიცოცხლე გესმოდესთ თუ
 ვინმე მამულის ცილება დავიწეონ მამულებს სიგლებ-
 თან ჩემისაჲ კელით დაწერილი ჰასუსებია იმითი ილა-
 ჰარაკეთ მეკი დამესხენით ნურცარასლა მკითხავთ ნურც-
 არასლა მახსენებთ მე მინდა თქვენგან მოვეუდუ: დედა

თქვენს ძმებს კარგად არ მოკვილიათ ერთმანერთისათვის ჩემი გული დამძიმდება და დიერთმან გაშოროსთ იცოდეთ თუ ჩემი გული რომელზედაცა დამძიმდა კეთილი აღარა დაგეძმართებათრა ძმებს ცოლები შერთევით რძლებს კარგათ მოუარეთ თქვენს თავსა და ძმებს ნუ განარჩევთ ერთად გიევარდესთ როგორც მე იოანე მიუვარს აგრევე თქვენმა შვილებმა ქმნან და რაც დამიწერია და დაუწერო ვეულა ისე ქმენით ჩემი ტანისამოსი თუ იარაღი ერთ ერთი შეინახეთ მომიგონებდეთ სოლმე:

ქ თუ ვინ იცის ბოროტს ეშმაკის მანქანებით და შურის ძიებით დღე შემდმოკლდეს და ვერ ვეღირსო მოლოწინების მადლს და ერის კაცობაში მოვეუდეთ: ან ჰაჰა ჩემთან და ან მამა ჩემთან მიმიღეთ მარმარილოს ქვა იშოეთ ზედ დასწერეთ ჩემი ამბავი როგორც იყო და ნიშნად დახედვით და ჩემს სულს ასე მოუარეთ ან როგორც დამიწერია და ან როგორც მნებავეს აღწერა.

ქ ნაწილსა მის ჩემისა რომელიცა გარდაუტოოთ ჩემთვის სვიდულისაგან ჩემისა ესრეთ ქმნეთ რომელიცა მამისა და ჰაჰისა ჩემისა ნაშთენია შვილნო ჩემნო ივინი სომ არ წარმიწუმედია ისევ გაქვსთ იმისგან მე ნურას მომიგებთ უოელივე თქვენი იუავენ მე მამისაგან დამრჩომია თქვენ ჩემი დაგრჩესთ.

და რომელიც დიდის ჭირით და საქმის გაჭირებით მიუიღია რას შემართლებით მეც არ მომიზღოთ ჭეშმარიტად მე რაც მამის ჩემისა მერგებოდა ჰირველად

მისთვის წარვაგებდი ღ მერმე რაც დარჩებოდა თავად იმის ობლებს მოუნდებოდა ღ თუ ეურძენს შევჭამდი ღ კურთხევით მოვისხენებდით: ბევრი მივეც თუ ცოტა ჩემთვის ამ ჟამად ბევრი იყო ერთი ემაწვილი ვიუავ ამდენი შვილნი მევანდით ძიძა გინდოდათ ღ მისი ჯამაცირი ღ შენასვა ჭემპარიტად გიორგის სამიძაო თხუთმეტი თუძანი გამივიდა სასმელ საჭმელს გარდა აგრევ იმის უმცროსებსე ღ დედა თქვენი ღ ზატოისანი ქცევა გეძარებოდა რომ თქვენთვის არავის დაევედრებინა ჩვენი ავად ქცევა: ოცდა ერთი სული ჩასაცემელ ღ სასურავი ღ სასაზრდლო მევანდით ღ ბევრჯელ ოც ღ ოთხი ღ კიდევ მეტი მსასურნი ცხენნი მოევარენი ღ სტუმარი: უძამულო ვიუავ ღ ჩემის გარჯით ცოდვილობით ღ კაცობით ღ უფროხლა ღმრთის მონდობით თქვენც ნამუსიანად გაქციე ჩემი თავიც: ღ ეს მამულეებიც გიუიდე დაგიმკვიდრე ღმრთისათვის მიმაგეთ ნაცვალნი შვილნი რათა ღმერთმა თქვენი ეოელი შეიწიროს ღ ღმრთის წინ მოვალე არ მიხვიდეთ,

ჩემს მამულებთან გასასუილლად გელი არავისა აქეს ერთად მოუარონ მამულსა ერთად აიღონ ერთად ჭამონ ღ მოისმარონ: თუ თქვენი შვილნი ღ შვილის შვილნი განმრავალდენ.

ქ სპულან სულსა ჩემსა უფალნი ჩემნი ეოვლისა უმეტეს საკვანი ესრეთ რომელ არ სასამულელი შემირაცხიან ეგრეთვე ორენაობა ღ ეგრეთვე უხამსი ჭამა სმა ღ უმაღლოება ღმრთისა ღ კაცთა ვი-

ნათგან მხანი ვართ ღმრთისანი ჯერ არას სარეწავით
 ზე შრომით ჭამად ჰურთა ზე ცხოვრება კაცთა.

რა ვუო არა უწეი სამი წელნი წარსდეს არღარა
 დაფიწრე დიდად გაცულისებულმა ზე თავსა შორისთვი-
 სა მრისხანმა ზე აღშოფოთებულმან ზე დამამწერალეულ-
 მან სრულად ცხოვრებისა ჩემისაგან ზე ოდესმე მომის-
 დის გულსა ვიტყოდი ესე ცხოვრებანი რომე არ დაფს-
 წრე შვილთა ჩემთა დააკლდებად ზე რად ვიღვაწე უ-
 კეთუ არა ამათთვის ოდეს მე ვიტყოდი ესე ქვეყანა ზე
 ჭყერი სოლოდ დაუტეო ამისთვის რაჟცა შემემთხვა
 მე დიდად დაუდგრომელარას ქართლისა ქვეყანა ზე
 უბეტეს აწ მეოფნი ამას შინა ერნი რა ქმნეს ჩემდამო
 შეუცოდებელსაკაცსა ზედა ისმინეთ შვილნო თუ რანი
 მოიღეს რანი წარიწერებოდეს რანი ისმინებოდეს ვი-
 თარნი აღდგეს განსაკვირვებელარას ჭეშმარიტად რომ-
 ლისა ფიქრი შემაშოთებს.

ოცნება.

(კნი აქნია ეკატორინე ერისთავის
ლექსებითგან).

ჯერეთ ჭაბუკას შევარდა შეება
რადგან ამ სოფლის არ ეგრძნო ვნება
უცებ ფერი კრთა მიეცა ჭმუნვას,
მიახერა ჭვრეტა ქვეყანას ღ ზღვას.
განცვიფრდა მისი უმანკო სული
ღ მრავლის ფიქრით უწუსდა გული,
ზღვის სიფრცის მჭვრეტი ღ ცის ვარსკვლავთა
ესდენ ურიცხვთა ღ უთვალავთა,
სწსრეკდა ეოველთა ნავთთა ჭკვირობდა
ღ ამ ოცნებით დიდხანს ჭფიქრობდა:
ნუ თუ ეს შეება არს დროებითი!
არა სამკვიდრო ღ ზოგებითი?
ესდენ ურიცხვი ნივთიერება
სხვა ღ სხვა ხილვა შევნიერება
ვისთვის არს ესე ფეროვანება!
ველთა შემოსვა მწვანოვანება

ნაყოფოთ სიუხვე ცხოველთა ხმობა
 ფრინველთა სტკენა ტკბილად გალობა.
 რად არს ესრეთი ვრცელი სოფელი?
 თუ არ არს აქა კაცთ საუოფელი?
 ვისთვის ვარ ანუ ვისივარ ქმნული
 ან ვინ შთამბერა უკვდავი სული?
 რათ ვარ მფლობელად დადგინებული?
 ან სხვა ცხოველსედ წარჩინებული?
 თუ ამ კმაყოფას მსწრაფლ მოვაკლდები
 ღ სულიერი მკვდრად დავიდები.
 მაშ რისთვის მსურდა აქა ცხოვრება
 შვება ან ღსინი ანუ ქონება?
 თუ ასე მსწრაფლად ღვთისა განგებას
 სცვალებდა მტერი თვით მისა ნებას.
 გვიანდა ვიგრძენ წესი ბუნების
 ფლობა შრძანება მის განსაზღვრების.
 მსგავსად ევაჟილთა აღმოვცენდებით
 მისებრ მაღიად ვტყნებით განვქრებით!
 ვაი! შვენებაჲ ამაოდ ქმნილო
 ღ ღვთისა სახლად შენ წოდებულო;
 ამ სოფლის მეფედ დადგინებულო
 აწ მონადქმნილო მტვრად ცვალებულო!
 ესე სთქვა მსწრაფლად დადუმა ქალი
 ღ ფერ მისდილმან დახუჭა თვალი.
 ვითა უსულო იყო უძრავი
 ღ დაეხარა საბრალოდ თავი.

მოჭიკჭიკე ჩიტები.

მოქმედება მკორე

კუბერნატორის დიდი ზალა, მშენებრად მორთული ზ დალაგებული. მარჯვნივ კედელთან თათრული დივანი, მასთან პატარა სტოლები ზ სკამები.—მდიდრულად განათებული.

გამოსვლა ზირველი.

ბრამილლა, ნინეტა, მარეიზა, ტერაპოტი, მანუელიტა ჭრასკინელა, ზ სხვანი ქალები. (ფარდის ახდის დროს ტერაპოტს ეძინება კრესლაზედ, ქალები ცდილობენ, რომ გააღვიძონ).

ქალების კრება.

გეტევი ირწმუნე უფალო, რომ, იეო შენთვისა ჭკვიანი ისევ; თუთ ადელეები ერთობ დაღუპით, მხოლოდ თუთ ფიქრობს არ იეოს სხვისი თითქმის აქამდინ შენ შემოგტოვოდა, ზ არის მხოლოდ ერთსა გრძნობაზედ—მას ქვენიერად თუთ შენ მოსწონსარ, რომ თუთ დაატყბო ერთსა სილუაზედ.

ნინეტი. შეაძლებინებს სპირტი ცხარისა, —
თითქმის აქ იგი ჩემთან არის . . .

ძრასკინელლა. მაიცადე აი მშვენიერი სუქანი; ქინ-
მისთავის ეაღიბს მეც ვიქონიებ.

ბრამბილლა. აესილა თვალი — ღ ის ბედნიერი! ღ
ზირველმა კრებაში მიღლი შეუერთეს.

მანუელიტა. (ტერაპოტს განცვიფრებით უცქერის
ღ იტევის).

კრიმასა ესე არის მშვიერი;

სოლო სალოგით იგი მშვიერი!

ტერაპოტი. (ბოდვით). სად არიან კამენდიანები?!
აუე, — გარეკეთ დაგრესილი თოკით!

ნინეტი. რა დაგმართვიათ? . . . გამოსთქვით მგ-
ვირცხლად.

ტერაპოტი. (თავ ჩაღუნული). მართლაც, რომ
რადაც ანბავია ჩემ თავზედ? . . ახ უკაცრავად მშვენი-
ერნო ქალნო ჩვენ კიდევ შევიკრიფენით ბაღისათჳს ღ
არა, რომ მე აქ ცოტათითაც ვთრთოდი! . . . უკაც-
რავათ! . . . საქმე იმაზეა, რომ, მე არ მმინებია მთელ
ღამეს: უველა მე წარმომიდგა თვალ — წინ ვითომც გა-
საოცარი ვინმე ვნახე, მგზავსი ბაღსგანჩიკი კამენდი-
ანკათ თოკზედ მსტომელი ღ ქუჩაში მომიღერალი. . .

მინუტში აქ იყო!

კრება აქ იყო?

ტერაპოტი. შეტყეულია, ჯერ ეძინება სადმე, ანუ
სწორე მდივანზედ. . . იმ განცხრომაში წარიევანა ევე-

ლა ესლანდელი დღე, ამისათვის, რომ იგი იმ სახით მოეყვანეს ჩვენსა. . . . ბრრა.—(აღარ იტყვის).

ჭრასკინელა. მაშ ის იქ არი?—დ მარკიზა?

ტერაზოტი. ის იქ არის. . . თუთ იცინა (მარცხნივ უჩვენებს). ის სულ იქ არის კუნჭულში მესამე ატაჟაში.

მანუელიტა. მაშ ის სახლი მარტო იმისია?

ტერაზოტი დი—ას, კარგი დ სასარგებლო მომდღრალია დ. . . . მანუელიტა. მშენიერი სახლია, რომელსედაც შეიძლება იანგარიშოს ვინმე. . .

ტერაზოტ. თქვენგანზე?—სწორეა დ აკრეოვეც შეეწარებულია გუბერნატორისაგან. . . დ იმისი მოფერება?

მანუელიტა. გაიგონეთ დ ჩემი შეისმინეთ. . .

ტერაზოტი. მე მესმის, რომ შენ შემგროთალი ხარ, დ მეკი ეველახედ უფრო, რას ანობთ, ქმარსა ხდიან სმატრიტლათ შტუკატურის კარებისას, როცა მე აქ გაწყობილი ვარ არხიდოქტურად. . . . ესენი მარად იქნებიან შეკონებულნი, ყოვლის ნაჭირების ალიბასტრისა რომელსაც მაღიმაღ აკონდება ჩამონგრევა ჭერისა.—მაგრამ დამშვიდდით მშენიერნო ქალნო. . . . ნუ ავრცელებთ სუძრობას, რომელიც არ გაფრცელდება ჭავორიტკა დ წავა როგორც მოვიდა, დ უკეთუ ისე მერიელ დასავით დადი ჩვენს დაუუასებელს ბატონს ეკარ. . . .

მანუელიტა. იმის მასხარად აგდებას ცდილობენ.... არა,—ის სრულებით არა, რასაც უქვენა ფიქრობთ.

ტერაზოტ. მე შესძის, რომ შენ კეთილი გული გაქვს და ეგ მე მამსიარულებს შენს სქელ ზაზას ხელზედ აკოცე (აკოცებს და მარჯვნივ). ა! აი ქმარიც..... ამ დროს ვუელანი ერთმანერთს ეჯახებიან ჰიკილლო მარჯვნივ გამოვა.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა მ ე ო რ ე.

ჰიკილლო. მდიდრულის ტანისამოსით ჩაცმული (სახლს შესვდავს). ქალები გაკრძალებული უნდა იყოს. (თავს დაუკრავს). ჩემსგან უმდაბლესი მოკითხვა მშვენიერო მდიდრო (ქალები უკმაყოფილობით გაბრუნდებიან იქით). მათ უთუოთვე შეიტყეს ჩემი ვინაობა, მაგრამ ესეც არ არის საკვირველი. . . რამდენიმე ხანს, მე თვთ უკუვსდები გაუგონლად. ჩემთან ცხადდებიან ისეთი არა ნამდვილი საქონელნი, რომელნიც მე არ შემემთხვევა გასაფარჯისებლად ვოველ ჩემს ცხოვრებაში. . . . სადა ვარ მე? ვინ ჩამაცვა მე ეს ტანისამოსი? (ქალები მობრუნდებიან). ა! მოწეალეო უფალო, მამითმინეთ, მე ჯერეთ ჰირველად.

ნინეცა. (უერში ბრამბილას). მას შეუძლიან ჩვენი უმდაბლესად თავის დაკვრა.

ჭრასკინელა. (მანუელიტას). ჩვენ იგი გრძნობაზედ უნდა დავაყენოთ და ჩვენს მსუდველობაზედ გინდათ.

მანუელიტა. (ნელა). დიდის კმაყოფილებით. (მალა ჰიკილლოს). როგორ მშვიდობით ბმანდება ბარანესი ტაბაკი..

ჭრასკინელლა. დი — ახ! მარკიზი მანსანარესი.

ზიკილლო. (თავისთვის). ეს ის არის, მე ჰირველად, რომ ვერ ვაცანი (მაღლა). სჯობიან გარკა უოფნობა.

ტერაზოტი. ჩვენა კკითხვით თქვენს ჰატვის მცემელს ცოლზე. . .

ზიკილლო. ჩემ ცოლზედ!? (თავისთვის). ახ, ჭო. მართლა. ის მაგონებს იმ დახსომებას. მაინც სამუდამოდა ვარ დაქორწილებული მასზედ.

ნინეტა. ამისთანა მშვენიერზედ, რომ ლაპარაკობენ უფელანი.

ჭრასკინელა. მართლა ის ისეთი მშვენიერია?

ბრანბილა. შეიძლება თქვენ არ გენახოთ, ეს არის.

ნ ი ნ ე ტ ა.

მისი მშვენება, მისი თვალები,
წენარი ბაასით, არს მაშვრალები —
დაუდგრომელი, ანდამატია
იზიდავს გულსა, ვითა სატია.

ჭ რ ა ს კ ი ნ ე ლ ა.

მან — მაღმალ იცის თვალით ნიშანი,
სიუვარულით აქვს გული სვიანი;
თუ სიუვარული, მას დაუფასდეს.
უნდა ეცადო, რომ შენით მოხდეს.

ზ ი კ ი ლ ლ ო. (თავისთვს).

ის სიუვარული, ის თამაშობა —
მსწრაფლად აჩვენებს, გულის აღგრძნობა,
რათა ისწრაფოს, თამაშობითა, —
დააცხრეს მასა, იმა გრძნობითა.

ქ ა ლ ე ბ ი, ე რ თ ა დ.

დაწიდნულნი არს, ჭ დაღოცვილნი,
ქებასაც ვიტევით, უცხონი ქალნი!
არ შეირცხვინონ. არის ღვთისაგან. . . .
ერთს სარეცელზედ, შეება მისაგან.

ნ ა ტ ა რ ი უ ს ი, 1-ლი.

ვკონებ სჯობიან, სულ დაჩუშება;
მე მათზე კითხვა, — არ შემიდლიან. —
არც მათი ცნობა, არც დარეგება,
ეკ თითონ იცის, რაც შეუძლიან. . . .

მ ა ნ უ ე ლ ი ტ ა.

შევე თქვენ ისი, სრულად არ იცით —
ერთი მაინცა უნდა იცოდეთ.
მწრაფლ შეიუვარნენ, — ორნიუ უმანკო;
კარგის მცნებითა, ჭ, — საჩუქრებით.

ზ ე რ ი კ ო ლ ა. (თავისთვს).

ის სიუვარული, ის თამაშობა —
მსწრაფლად აჩვენებს, გულის აღგრძნობა,

რათა ისწრაფოს, თამაშობითა,—
დაიცხრეს მასა, იმა გრძნობითა.

ქ ა ლ ე ბ ი ე რ თ ა თ.

დაწიდნულნი არს, ზ, დალოცვილნი,
ქებასაც ვანბობთ, უცხონი ქალნი!
არ შეირცხვინონ, არის ღვთისაგან
ერთს სარცეულზედ, შეება მისაგან. . .
(ქალები მარჯვნივ ზ მარცხნივ გაუღენ).
ტერაპოტი. თქვენ იმა მშვენს,—მოკითხვა უთხა-
რით ჩვენ მაგიერათ (გაუღენ).

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 3-მე.

ზიკილლო. (მარტო). უმდაბლესად გმადლობთ.....
მაინც, ეს ცხადია, მასხარობა? თუმცა ზე არ
მიძილია არა ვითარი სწავლა, მაგრამ მაინც ვსედავ;
რომ ეს მასხარობაა. . . ცუდია ამისთანა მასხარათ
აგდება საბრალლო გლახაზე. . . გარკი არ არის მაგრამ
არა! . . . არ გაუჯავრდები! არ ვიჩხუბებ, არ დაუცინი,
ნუ თუ საქმე წავასდინო, ზ გაუჯავრებელს-კი დამიწე-
ბენ ლაპარაკს, მე ცოლიანი ვარ, ვიზედ? ეშმაკმა იცის
ზ მან განაგოს! ჰო, ისიც შეიძლება, მე აქ ვინმე მეტ-
ვის. (მარცხნივ ზ მარჯვნივ ხალხნი შუაში გამოც-
ვივდებიან მუზიკის მხარეს. ზ ხალხნი სიარულს დაიწე-
ბენ ამხარტავენებით. ერთი— მეორეს თითით აჩვენებენ
ზიკილოს).

გ ა მ ო ს გ ლ ა 4-სე.

ზიკილლო. (თავისთვს). ა! აი კაცებიც (ხალხნი ზიკილოს გარეშე მო დადგებიან). ესენი რისთვის, ესე დგებიან? . . . ჭო, ჭო, ჭო! იმათ უთუოთ სურთ, რომ მე ვიმღერო რაიმე რაღა! უნდა ვისარგებდო. ეს ჩემი ჭასწრისაა, ინებეთ უფალნო. (ამ დროს როცა უნდა ზირი გააღოს, რომ იმღეროს კრება უცებ ლაჩარაკს დაიწყებენ. ზიკილლოს უცებ გრძნობა მიეხდება).

კ რ ე ბ ა.

რაგინდ ანათო უმდაბლესად—

გინდათ ცოლ—ქმართ აქ ცხოვრება,

შეერა მისი საღირელად,—

გარდაგექცესთ სასურველად.

ზიკილლო. (თავისთვს). მე ესლა მესმის ვიზუდაცა ვარ ჯვარ დაწერილი. მე გამხადეს თავ სახურათ, სვალვე აუსხნი მათ. (მალბა). უფალნო!

კრება. (თქმას არ დააცლიან მას). რამდენიც უნდა ეჩქარო, უნდა ჩუმათ განატარო, რომ ის შეერა ემგზავსებოდეს რასმე ღ დასახურათ ემსახურო.

ზიკილლო. უფალნო მაძითმინეთ. . . თქვენა გთხოვთ,

კრება. რამდენიც უნდა ეჩქარო, უნდა ჩუმათ განატარო! რომ ის შეერა მსედველობით, დასახურათ ემსახურო.

ზიკილლო. (თავისათვის). ა!! ეს უეჭველად თავს
მამაბეჭრებს!. (გაუღენ, — დონ ჰედრო ბ ჰანატელა).

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 5-თე.

დონ ჰედრო, ბ ჰანატელლო.

დონ ჰედრო. ეს რასა ნიშნავს, — უფალნო? . . .
კიდევ უკმაყოფილებათა?!

ჰანატელლა. ნუ შეაწესეთ მარკიზა. . .

უეღლანი. მარკიზა?. . . სა! სა! სა! სა! . . .

დონ ჰედრო. თქვენ გაუმართავი ხართ. . . ეგ მო-
ასწავებს სამუდამოს.

ზიკილლო. (თავისთვის). ვისგან იქნება შევიტეო, მე
ვისედა ვარ დაქორწილებული!

დონ ჰედრო. (ზიკილლოს). ფთხილათ იუზავით, —
დონბაზილიო, თქვენ გრძნობითს ლაზარაკსე.

სტუმარი. (დაფარვით). ეგ მე არა ვსთქვი. . . ეგ
უეღლამა სთქვა.

ჰანატელლა. ჩვეულებას ჯერ არ დაუწევია, უფალ-
ნო!. თქვენ მანამ შეგიძლიანთ ისეირნოთ.

დონ ჰედრო. ისეირნეთ უფალნო, ისეირნეთ!. . .

ზიკილლო, (დაცინვით). ისეირნეთ! სტუმრები ერთ-
მანერთში აირყვიან ბ გაუღენ მარჯვნივ ბ მარცხნივ).

ზიკილლო: (ფიქრით). ჰო, მე გავიგე, რომ, და-
ქორწილდი გუბერნატორის მომღერალზედ; ეს ასაღი
ანბავია, ეშმაკმა წამიღო! სრულებით გასაცდარი არ
არის. ისინი მართალნი არიან, რომ იცინან მათ ბ

(დონ ჰედროს). ა! ეგ თქვენა ხართ!

დონ ჰედრო. მე, მარკიზი. . .

ზიკილლო. თქვენ მარკიზ! . . ეგ ჩემთვის სულ ერთია. აი, წუსელების რომ სარგებლობდით ჩემს უბედურს გარემოებაზედ. . .

დონ ჰედრო. მამითმინეთ, — მე მარკიზი არა ვარ.. მე ვარ ნახალნიკი აქაური ქვეენის ჰოლიციისა.

ზიკილლო. (თავისთვის). აი როგორ ეველა ცოტ-ცოტათი მცნობენ: მე ჩავარდი ჰოლიციის ხელში..... საათიდან — საათამდინ არ მქონდა მოსვენება. (დონ ჰედროს). რა საქმე უნდა გამიკეთოდ? . .

დონ ჰედრო. მამითმინეთ, თქვენ უნდა წარგადგინოდ გრაფ ანატოლასთან.

ზიკილლო. უკაცრავად, გრაფო. . . . მე ღმერთს გუფიცებით დანაშაული არა ვარ. . . მე ვიყავი მთვრალი, მართალია; განა ეს ისეთია, რომ მაშინთვე დამაწუდოთ ჰოლიცაში. . . .

ჰანატელლა. დამშვიდდით, თქვენთვის წინაღმდეგობა არავის უნდა ჰქონდეს.

ზიკილლო. შედით ჩემს მდგომარებაში, გრაფო! მე დამიტევა დედაკაცმა, რომელიც მე მიუვარდა გავიქებით. . . . რომელითაც გავყავ სიხარული, არა, უკაცრავათ, სიხარული არ გამიყვია; მხოლოდ ჭმუნვა, ზ დაუთვლელმან დამიტევა მე, ამისათვის, რომ ეს იყო მშვიდი ზ მე მას არ ვამტყუნებ. . . .

მეც ვიცი, რომ იმისთანა სიმძილი მე რა დამრ-

ჩა? დასწრობა, მე კიდევ გავიქეცი წელისკენ, როცა მას ჟამსა მიმიზიდა ეშმაკმა.

დონ ჰედრო. ვინა?

ზიკილლო. უკაცრავად. აი ისინი მივიდნენ, უ. ზოლიციის ნაჩაღნიკთან; მე დამათოვრეს ზე დამპირდნენ, რომ ფული მოეცათ ზე გავეშვი, რომ მეპოვნა საბრალო ჩემი ამსანაგი, რომ დაგვამაყოფილებულიყავ. . . . მაგრამ უფალნო! . . . ჩემსედ უცებ ახლა იმედი, ახლა კი ვნახო იგი.

ზანატელლა. რას ანობს ისა?

ზიკილლო. ნუ მამხილებ მე. . . . თქვენც გეუვა-რებათ ვინმე ზე ისე განატო. თქვენ კარგათ უწეით, რომ საუვარელთან სიუვარული ზე მსიარულება იქნება თუ კი ორნივე მგრძნობელნი იქნებიან, ზე როგორ არუნდა ვემუდართო ზე არ ვესიუვარულოთ, რომელნიც ქალნი ჩვენთვის იქნებიან მარტო. კეთილი ჟოფა—ქცევისა, მგრძნობელი მოსიუვარულე, მძვენიერი, ზე ჟოვლის ფრით სრული შეპკული; მგონი რომ არ იუოს სირცხვილი.

დონ ჰედრო. თქვენ ჟოველ საგანსედ მართალი ხართ მარკიზ.

ზიკილლო. მაშითმინეთ, მე თქვენი სრულებით ა-რა მესმისრა. თქვენ ბმანდებით—ნაჩაღნიკი ზოლიციისა, ეს უფალი—ბმანდება გრაფი. აჟ ვიღა არის მარკიზი?

დონ ჰედრო. თქვენა.

ზიკილლო. მე? . . . არა თქვენ მაგაზედ სცდებით, ამისათვის, რომ მე ჩამაცვეს სხვანაირათ მე ზიკილლოვარ ეს ადვილი მომდგომალი.

ზანატელლა. მართალია, ეს იუპიტით; — მაგრამ ეს-ლა თქვენა ხართ სმატრიტელი სასასლის შკატურკისა ბარონ ტაბაგოს მანსანარეინისი. . . .

ზიკილლო. ისინი მე მაგიუებენ!

ზანატელლა. ჰო, თუ მართლა თქვენ არა გნებაესთ დარჩენა სასასლეში, მაშ თქვენ მოგცემენ უფალო გამ-წესებას, ასე რომ ფულზედ თქვენ ფიქრი არ გექნებათ...

ზიკილლო. მიუპიტო მოწუალება! . . . ღვთის გულისათვის გთხოვთ შეეწიოთ.

ღონ ჰედრო. ამისათვის უნდა ჰატარა საამური ეა-ლიბი.

ზიკილლო. ეალიბი რა არის?

ღონ ჰედრო. დღევანდელ დღეს ბალში უნდა წაბ-მანდეს თქვენი მეუღლე გუბერნატორთან.

ზიკილლო. ას, ჰო! ის დაწვევლილი ჩემი მეუღ-ლე. . . . მე რო იმისი ვიყო სრულებით დაფივიწეებ-დი. . . , მაშ შემდეგ იმისი წარდგენის დროს მე შემიძ-ლიან ვიპოვნო ჩემი სასურველი? . . .

ზანატელლა. შეგიძლიანთ სადაც გნებაესთ.

ზიკილლო. რა გაეწეობა თავს იდო ტვირთი, ა-ვალ სასლში, დავინასამ მაინც ვიხედავ დამაქორწილეს, მოიყვანეთ მეუღლე ჩქარა ზე გაუშვით თავისუფლად, რომ სული მისი იეოს განსვენებით.

დონ ჰედრო. ესლავ. . . აი გრძელი კიდეც გამოც-
სადღა სატანცაო ზალაში.

რომელიც ორკესტრი აქამდინ იყო შუაში, ფარ-
დის იქით დაჩეხება. ზალა გამოჩნდება. მორთული ღ
უცებ განათლდება სინთლებით ღ სომლებით. დონ
ჰედრო ჰიკილლოს ელახარბება, სტუმრები შემოვლენ
ზალაში.

ჰიკილლო. (თავისთვს). თუ ისინი მე კიდეც და-
მაწებინებენ მაღლიონობას, მე უთუოდ ჩხუბს მოვასდენ.

—სტუმრები დადგებიან სცენის კუთხეებში, ასე რომ
შუა ალაგი დაჩეხება ცარიელი, შუაში გამოცხადდება
შეიცარი.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა-ნსე

ივინივე, დონ ანდრეი, მანუელიტა, ბრაბილლა,
ქრასკინელლა, ქაღები ღ კაცები, შეეიცარი ღ ვოენე-
ბი; მერე ჰერიკოლა ღ ტერაპოტი.

კრება. გუბერნატორი იყო ესლა

მან მიიღო ახალ—გაზდა. . . .

შეიძლება ჩვენგნით დავლა,

მუდამ ვიცინებთ. . . ჩვენ ბევრზედა.

—დონ ანდრეი გადის, მას მისდევენ მანუელიტა,
ბრაბილლა, ნინეტა, ქრასკინელა ღ ვაენი.

დონ ანდრეი. ა! გამარჯობით მარკიზ.

კრება. (იცინიან). სა სა,—მარკიზასთან

დონ ანდრეი. (მრისხვანედ). დი — ახ....მარკიზთან!
კრება. ხა, ხა, ხა, ხა, . . ხა, ხა, ხა, ხა! მარ-
კიზი. — აღარა გვეთქმის რა!

ჰერიკოლა გამოვა ბჭეერიალა ტანისამოსით. ალ-
მასებით და ვალებით თმოკირწყულული მშვენს მიივანს
ხელით ტერაპოტთან.

კრება. აი ცოლი! აი ცოლი!

ესლავე გუბერნატორთან?

გაეცნობა მის მამწოლი. —

ხუმრობა დაგვჩება ჩვენა.

დონ ჰედრო. (უურში ჰიკილლოს). დაცხსოვდათ
თქვენ ჩემი დარიგება?

ჰიკილლო. მე ვოველივე მახსოვს.

დონ ჰედრო. ინებეთ ჩაბძანება.

ჰიკილლო. ცოლის წაუვანა? (მივა ჰერიკოლასთან
არ შესედავს და ეტყვის: მამეცი ხელი.

ჰერიკოლა. აი იგი.

ჰიკილლო. (ჰერიკოლას კაცებით შესედავს). ოჰ,
დმერთო! ჰერიკოლა ხარ!

ჰერიკოლა. დი — ახ მე. . .

ჰიკილლო! მაშ შენა ხარ ჩემი ცოლი?!

ჰერიკოლა. დიხაც გახლავარ. . . ისუ! მერე შე-
იტვობ სრულებით. დაჩუმიდი! მე გვედრები

ჰიკილლო. სხვარადა შეტვობა მინდა მე, რაკი
ვიცი. რომ გასასყიდი ხარ შენ და მე რაღა. . . .

ჰერიკოლა. გაჩუმიდი! დრომდინ გაჩუმიდი!

კრება. ხა, ხა, ხა, ხა, ხა! მარკიზს რაღა უთხრა!
კრება. ანდრეი. ვის შეეძლო ადვილად ერმის შეტ-
უობა?!

დონ ჰედრო. რა იქნება, შეძევ უნდა უცადოთ.

ჰერიკოლა. (დონ ანდრეის). აქ უგრძნობელად;—
მხოლოდ საბელს არ მიუშვებ, რომ ჩხუბი მოხდეს. მე
ქმარს გავამშვენე (ჰიკილლოსთან მივა).

— მამითმინე რაიც გათხრა

ხოლო მე გთხოვ—არ ამირო

რითჲს მითხარ, მე ის ჩხუბი?

რათაჲ ჯავრობ, ან რათ უვირი. —

— ჰა, იქნება ძრიელ ძალე,

ჩვენ დაფრუდეთ—სჯობს მშიერი,—

რანაირ სუფს ვსჯამთ ჩვენ აქა!!

კვიმზადებენ ჩვენ სადილათ!

— ბრიუო, ბრიუო შენ არ გესმის.

ვერ შიეტე ვერა ვერა?

ოჰო ოჰო, ღმერთო ჩემო!

როგორ ვეელა ეს კაცები —

უგუნურნი რათ არიან!

მეჯავრება, — რათ არიან!

უბრალოთაც რათ უვირიან!

ჰიკილლო. რამდენიმე ლაჲს გადაადგამს დონ ანდრეი-
საკენ; ჰერიკოლას ხელს დაუჭერს და გაატარებს.

— უკვე შენ ეხლა ამას დამიძლი.

არ შეგეძლება ჩემი მოტუება, —

დ თუ მსუაღელთან შენ ველარ გასძლებ?

გროში ჯიბეში აღარ გექნება.

უკვე მდიდარი, არს მოჭირვებით,

ბრიუვო მითხარი არ ქსურს გაგებით?

ოჰ ღმერთო ჩემო რა უგუნურნი! —

ქალთ რა შუება აქვსთ უგრძნო კაცებით.

ზიკილლო. (ხაღსს). ეს უგუნური არის თვთ უგრძნობი —

აგრე ფიქრობს არის.....ღამთმობი.

წავიდეთ, წარგიდგინოთ თქვენა.....

გაჩვენო ისა რაც მომეჩვენა... ..

ვეელანი გაიგონებენ დ ცქერას დაუწყებენ. ზიკილლო ზერიკოლას შეიუვანს დონ ზედროსთან დ ეტევის .

—თვალად კარგი სჩანს ვეელაზედ,

გეუბნები: აი ჩემს ცოლზედ!

ეს არს მშვენი საკვირველი,

მაგრამ არის მატუყარი.

—თვთ მოუვარე თავ მდაბალსა

მე ვუფერე მის სიმშვენეს.....

მისთვის ესტირი ვარ წვალებით,—

გრძელო! გადავხდებათ გონებ თქვენც!

—თვალით კარგი სჩანს ვეელაზედ,

გეუბნები: აი ჩემს ცოლზედ!

თვთ მოუვარე თავ მდაბალი,

მაგრამ არის მატუყარი!

გრაძო! შენც ეფურობი მკონია —

რათ ერწმუნები უკუნურს!....

როგორც თუთ ეს. ოჰო დმერთო!!

ფლიდობისა მამკონია. (აჩვენებს ზერიკოლასკე).

— ვინ არ დაწმუნდება მასა!?

იგი მშვენი მე თუთ ვიცი. . . .

გუურობს! . . . მარად გიქნევს თავსა....

ჭეაფდეს იგი თუ არს მტკიცი.

ზერიკოლა. (აჩქარებით ზიკილლოს). ჭა აჩქარდი ეველა მოდის (ზიკილლო ზერიკოლას ძალზედ მიაჯახებს დონ ანდრეის).

დონ ანდრეი. (გაჯაფრებული ზიკილლოს აჩვენებს) წაიუვანეთ უმცხავსი! წაიუვანეთ ახალ — გასდა წაიუვანეთ ზე შეჭვართ, რომ ღაზარაკი არ შეეძლოს!

კრება. (ზიკილლოსკე). წაიუვანეთ უმცხავსი წაიუვანეთ!

ზერიკოლა. (უგულოდ). ხელი ერდგუად წაავლეთ, რაკი ეგ ეგეთი უნდომია.

დონ ზედრო ზე ზანატელა. აი! ჩავარდა ახალ — გასდა!

ზიკილლო. ოჰ დმერთო ჩემო!

დონ ზედრო ზე ზანატელა. იგი შევიზერათ სრულე-ბით .

ზანატელა ზე დონ ზედრო. (ზიკილლოსკე).

ჭა, რანაირი ბრძანება იქნება, —

ანუ გრაძისგან რა მსაჯულება?

დონ ანდრეი. დიას, დიას,—სავანე არა აქვს მას! ეგ დაისჯება ცუდად საქვეყნოდ, ღ იმისთვის—ღ იმისთვის, გაუყენეთ ციხეში.

ზიკილლო. (ჰერიკოლას). სასახლეში შენ დამიფიცე, რომ დავსურამენ ოქროთ ქსოვილსა, მით უკეთესი უფრო გასდები,—ღ მხედველობით იქნები მისი!

კრება. დიას,—დიას. სავანე არა გაქვს შენა.—ზიკილლოს გარეთ გაიყვანენ, სტუმარნი გაუღენ ღ ფარდები ჩამოეშვებიან.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 7-დე.

დონ ანრეი ღ ჰერიკოლა.

ჰერიკოლა. ჭმ! რატომ არ გამიმეორებ, რომ ის უფარგისია!?

დონ ანდრეი, უცუდესია!.. . . უმცხავს მარად შეუძლიან რაიმე მოვაფარგინოს,—ის ეშმაკმა იცის რა არის! არ მესმის, როგორც ჩვენს ზოლიცისა შეეძლო მიცემა ამისთანა ღ თქვენ მგონია იმაზედ წინათ იცნობდით? . . . თითქმის გიუფარდათ? . . .

ჰერიკოლა. თქვენ ვერ გაიგეთ, რომ იმან გამიბედა ზირში თქმა?

დონ ანდრეი. გავიგე.

ჰერიკოლა. მე ვითომც მარად ცრუ ვიყო?

დონ ანდრეი. დიას. . . . რა არის, ვითომ მეც მიმიტუუებთ.

ჰერიკოლა. განა იმან ევა სთქვა?

დონ ანდრეი. სთქვა. . . . ზ რაღაცა დამარქვა.

ჰერიკოლა. მაგაზედ საშინელს სატანჯელში იქნება.

დონ ანდრეი. რასაკვრელია. . . . როგორც თქმუ-
ლობაა: იმან რო უგუნურობა ჩაიდინა, — კაცი იტყვის
ღ კიდევ იმიტომ. . . .

ჰერიკოლა. როგორ ეგ?

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 8-ვე

დონ ჰედრო. (დიდი გასაღები შებმული ექნება).
თქვენო ბრწყინვალეებაჟ! დონ ანდრეი. მე შემემლო გა-
ჯაერება თქვენსედ, დონ ჰედრო, რომლის კლდიღან
ამოთხარე თქვენ მაგისტანა გამეოლი, ცოლი ჩვენის
განმასარებელის მარკიზისა?! ხოლო ასალის სახისა, მე
დავიფიქრებ თქვენს ნიშანს.

დონ ჰედრო. მიბძანეთ გრაფო, ვალი სამსახურისა.

დონ ანდრეი. მხოლოდ მე ვთხოულობ იდუმალს..
სიღრმე საფლავში იდუმალად. . . .

დონ ჰედრო. მე ვიქნები მასთან, როგორც ძელი.

დონ ანდრეი. (ჩუმად). თქვენ კი გაქვსთ მხედვე-
ლობა სამის სასოებისა. ე. ი. კაცობრიობისა?

დონ ანდრეი. ახ, იცით, როცა წინაშე მოიხდინოს
უგუნურობა. . . . მარად იზოვება იმისთანა ხალხი ზ
მრავალიც ისეთი, რომელნიც იქნებიან საჭირონი.

დონ ანდრეი. კარგი, — მაშ თქვენც იმათთან წადით

იმ ნუმრით ციხეში, სადაც თქვენ ჩასვით წინაღმდეგი შემეცხედრე.

ჰერიკოლა ჭო, წაიღეთან მჭრელი დანა, დანაც
დ კოფსიც. . . .

დონ ანდრეი. როგორ?

ჰერიკოლა ჭო. ეველასედ წინათ გააძღეთ კარგათ.

დონ ჰედრო. ჭო, ეველასედ წინათ გააძღეთ კარ-
გათ.....

დონ ჰედრო. გარნა ერთისა....

ჰერიკოლა. მოახდინეთ, ისე რასაც თქვენ გიბმანუ-
ბენ. უკვე ინებებს ლაზარაკსა ჭაბუკი. დ გემოვნებასედ კი
თქვენ იგი დაამშვიდეთ. . . . უთხარით, რომ მას ბეჭ-
რი ხანი არ მოუსდება ციხეში ეოფნა.

დონ ანდრეი. თქვენ სრულებით სხვა გქონდათ გა-
დაჭრილობა, რომ სამუდამოდ ეოფილიყო,

ჰერიკოლა. (დონ ჰედროს). მოახდინეთ რაც მან
მოითხოვოს.

დონ ჰედროს უნდა წავიდეს. ჰერიკოლას შეაყენებს
ას. არა. ეველა არა!.. (დონ ანდრეი მივა მასთან).

რა გნებაესთ თქვენა?

ჰერიკოლა. (უჩვენებს ნიშანს, რომ განშორდეს).
დონ ჰედრო განშორდება.

დონ ანდრეი. (თავისთჳს დადის). მგონია. მე აქ
არა ვარ გუბერნატორათ.

ჰერიკოლა. (დონ ჰედროს). უკვე მან მოითხოვოს.
დონ ჰედრო. რა?

ჰერიკოლა. უკეთუ მოისურვოს ნახვა. რომელიმე დობილისა ანუ გარეშე ნათესაუებისა. . . . ნება არ დართო.

დონ ჰედრო. ერთის სიტყვით ვეელა, მხოლოდ ქალი არა.

ჰერიკოლა, თქვენ ნურავის უუბრებთ, ნურც ეურს უბდებთ, თქვენ ჩემი გაიგონეთ, ვეელა ქალის მეტი წადით. . . .

დონ ანდრეი. ჰო, წინაშე, მშვენი ჩემი.

ჰერიკოლა. გადით!?

დონ ანდრეი. ახ!!

დონ ჰედრო. (მდებლა თავ დაგვირით გაუა).

გ ა მ ო ს ვ ლ ა - რე

ჰერიკოლა ზ დონ ანდრეი.

დონ ანდრეი. თქვენ, მგონია შეაჩვენეთ თქვენი აზრი.

ჰერიკოლა. მე? არც ერთი.

დონ ანდრეი, მანც.

ჰელიკოლა. წინაწინდელი გაჯავრებული ვარ ამ ჰიკილლოზედ. მე მინდა განუყოფო მას, მხოლოდ სხვანაირად. სრულებით სხვანაირად.

დონ ანდრეი. დავივიწყოთ მასედ..... დეე თუთ მოიფიქროს ციხეში ზ?..

ჰერიკოლა. ა! აი ნამდვილო რასაც მე ვერ მო-

ვითქენ. ზ უკეთუ თქვენ ეოფილიუავით საუვა-
რელი. . . . ჭო, გესმით. დონ ანდრეი. ეჭ . . . მერე
მერას ვიქმოდის?—

ჰერიკოლა. თქვენ განა თავისუფლებდით მას. . . .

დონ ანდრეი. მეც იმას მოველოდი. . . .

ჰერიკოლა. თქვენ მარად დაჯერებული ხართ?. . .
თქვენ ესლავე უბანეთ? (უნდა ვისმეს დაუძახოს).

დონ ანდრეი. (გაიუენებს მას). აგრე არა. დეე და-
იცადოს (უსიამოვნოს სახით). მამეცით დრო, რომ ი-
სადილოს მან თქვენის ბბანებით ზ მინამ ნებას დამრ-
თობთ მე. (ჰერიკოლას უნდა მოეხვიოს).

ჰერიკოლა. (იქით გაეცლება). ეს რასა ნიშნავს?

დონ ანდრეი. თქვენ ასე გსურთ, რომ მე გაუანთა-
ვისუფლო ჰიკილლო.

ჰერიკოლა. როგორ არა?

დონ ანდრეი. მაძითმინეთ გითხრათ რა ნაირის უა-
სით. თქვენი ერთი შესედება.

ჰერიკოლა. იმ... იმ... არა (ეურებას დაუწეებს).

დონ ანდრეი. (ნაზის სმით). ერთი კოცნა, ზ ერ..

ჰერიკოლა ა! ეს ძალან ძვირია.....(ამ დროს ჰი-
კილლო გამოვა ზ მათთან მივა). სომ არ დაგიძალებთ
მე თქვენა? (დონ ანდრეი ჩქარა გაშორდება). ჰერიკო-
ლა ა!! ჩემი ჰიკილლო!

ჰიკილლო. (დონ ანდრეის დაცულის მოსვენებით).
უკეთუ მე თქვენ დამიშლით, მაშ მარად შემიძლიან. . . .
(აჩვენებს რომ უნდა გავიდეს).

დონ ანდრეი. გიშლით, გიშლით, თქვენ სრულე-
ბით არ გიშლით. სოლო თქვენ როგორ გაჩნდით აქა

ძალიან ადვილად: ეს უფალი, იცით, ეს ზოლი-
ციისა. . . . რომელმაცო წუსელი მტრობა დათესა ჩემს
მდგომარეობაზედ. იგი ესლა მოვიდა ჩემთან ციხეში
ბძანების განსაცხადებლად, რომ ეველა ჩემგნით ეო-
ფილიეო აღსრულებული, ეველა სრულებით. . .

დონ ანდრეი. ჯ თქვენ მოგიუვანეს?

ზიკილლო. განა როგორ მხედავთ.

დონ ანდრეი. ეჭ! ღმერთი თქვენთან, მე ძალიან
მოხარული ვარ რომ ასე მოხდა. მე ესლა თვით მინ-
და უსუძარი მოლაპარაკება. . . . მხოლოდ ჩემიწეა-
ლეთ, ახლად საეგარელო, დღეს თქვენ მოახდინეთ ა-
რეულობა. . . ცუდათ, დაუფარავად. . . . მე ეეკონა
დავიფარებოდი თქვენის ჩრდილით.

ზიკილლო. რაეენა, — თქვენო ბრწეინალებავ, იმის
თანა საქონელზედ უნდა ვასწავებდე რომ.

დონ ანდრეი. ავირდები. . . . გარნა სასურველი
ჩემი, ჩემოვნ ეს იქნებოდა მოგება თვით სიეგარეულისა,
წარდენა ქალისა გუბერნატორთან ჯ ისე, სხვა არა-
ფერი.

ჰერიკოლა. შენს ალაგზედ, მე გთხოვდით განმო-
რებას.

ზიკილლო თქვენ სუმრობთ მაგრამ. . . . ჰ, გვე-
ლი (მარცხნივ გადადგება).

დონ ანდრეი. მაგაზე არ — არის საქმე. აქ არავინ

სუშობას, ჭ დამტკიცებას ვთხოულობ, რომ თქვენ ერთ-
სულ კიდევ წარმადგინეთ თქვენს მეუღლესთან. ესლავ
დაიწეებენ ტანცაობას ჭ იმ ტანცაობის დროს მე მო-
გოცდით.

ჰერიკოლა. კეთილი.

დონ ანდრეი (ზიკილლოს). უკეთუ თქვენ კვა-
ლად იცით სარგებლობა გრძნობითი? შეიძლება თქვენ-
მა მთავრობამ გაცხადონ ჩვენს კეთილ მსურველთ ინ-
დიულებთან. . . მათ არ უფარო მუშაიები, არამედ უ-
ფარო მუშაიის დამკვერულები. (ახვენიეს ნიშანს). გესმით?
თქვენ გაძლევთ ათ მინუტს განმორებისას (გასვლის
დროს დადგება).

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 10-თე.

ზიკილო ჭ ჰერიკოლა,

ზიკილო. გველი!!

ჰერიკოლა. უკვე წინანდელივით მას მარად უფარ-
დე, ჭ! გველობა. . . იმას არ ესმის რა თავ სეღია
შენგნით.

ზიკილო. უკეთუ შენ ის გუვარებოდა, განა შენ
აქ იქნებოდი?

ჰერიკოლა. ჭო, ჩვენში არის სხვაეება. ამისათვის
რომ მე ვიცოდი ვიზედაც გაუთხოვებოდი. . . ჭ შენ
გაიცინე? განა რა შეძაცნიე.

ზიკილო. რა. მე დარბევა არ მინდა

მე იმათზე წინათ ცოტა დავლოე.

ჰერიკოლა. არც ცოტა იყო. ხედავ, შენ არ იცო-
დი ვისზედ დაქორწილდებოდი მაგრამ მაინც კი მზათ
იუაზი ჯვარის დასაწერათ. . . . მაშა სადამე ისევ მე
უნდა მოგიტოო შენ. სრულებით საკმაოა — მე მიპატი-
ვებია (უნდა ეელზედ ჩამოეკიდოს).

ზიკილლო. (იქით დაეუნებს). ხელს ნუ მახლებ!

ჰერიკოლა. (ნაშათ). რისათვის

ზიკილლო. იმისათვის, რომ. . . . ვრთის სიტყ-
ვით ხელს ნუ მახლებ.

ჰერიკოლა. თუ მე ისე მინდოდა, მაშ რაღათა ვარ
შენი ცოლი?

ზიკილლო. უკეთუ! . . . თუ შენ ჩემი ცოლი ხარ &
მე გიუვარვარ, — გავიდეთ აქედან (ყარიელები & დავიწ-
ვით ცხოვრება წინანდელზედ უკეთესათ. (უნდა წაიუე-
ნოს ჰერიკოლა).

ჰერიკოლა. (არეგით). არაოდეს!

ზიკილლო. ჰო, ასლა როგორც გიჯობდეს (რამ-
დენიზე ლაჯს გადადგამს, რომ გავიდეს).

ჰერიკოლა. სად მისვალ შენა?

ზიკილლო. გავალ მარტო. . . . ამისათვის, რომ
შენ. . . .

ჰერიკოლა. გადისარ!? ჰო, სამუდამოდ! არ გავა ო-
რი საათი — & შენ დაბრუნდები სასახლის გარეშეშო,
დაუმშვიდებელი, როგორც ძაღლი, დაჟვარგავ შენს უუ-
აღს. — & იქნები მაშებარი უკვანისა, რომ მხოლოდ

დინასოს ეგლებმა ჩემი იუწყები. . . .

ზიკილლო. შეიძლება მაგრამ იმ. . .

ჰერიკოლა. სხვათა შორის, რატომ არ გინდა და-
რჩენა?

ზიკილლო. იმისათვის. . . რომ. . .

ჰერიკოლა. მას შენ არ წაგვიტყუებს ჩემი წიგნი?!
სწულებით არ წაგვიტყუებს!

ზიკილლო. რა იყო იქა? შენ წიგნში რა ეწერა....

ჰერიკოლა. განა წინაღმდეგი რა ეწერებოდა კეთი-
ლის მეტი, აი რა ეწერა:

მე იგი სიტყვა მუდამ მტკიცე ვიცი,
მხოლოდ ცხოვრება ღვთით შესაძლოა.

ნაწერ სტრიქონებს არ უნდა ფიცი —

შენთან დავრჩები მარად ვარ მტკიცე!

ზიკილლო. მტკიცე! . . (გაჯავრებული მუშტს
სტოლს დარტყავს). ამისთანა დაწეველილი! . . . ა-
მას ვინ დაუჯერებს?! (უნდომელათ სკამზედ ჩამოჯდება).

ჰერიკოლა. (მივა ამასთან ზ სხვა სმაზედ ეტყვის)
ჩვენა? შეგვეძლო! ასე ბედნიერა?!

ზიკილლო. არა.

ჰერიკოლა. (ნაზათ). მე შეუვარებოდა შენა. . . .
მაგრამ არ ვიცი როგორ. . .

ზიკილლო. (წენარა) არა.

ჰერიკოლა. (მოესხევა ზიკილლოს) თს საუვარელო
ჩემო. ზიკილლო. (კანცქიფიერებით). დედაკაცები! დედა-
კა—ცე—ბი!..... ჰაი, თქვენ როგორა ხუთავთ თვისის

სიცხარით ცოლ — ქმობასა...

ჰერიკოლა. ეჭ?

ზიკილლო. არა. მე არ შემიძლიან. . . . თუნი
ამხანაგებით არ შემიძლიან. ისინი გაბრუნდებოდნენ ჩემ-
გნით....

ჰერიკოლა. ეგ ვინა?

ზიკილლო. ჩვენნი ძმანი, მუსიკის დამკვერულები

ჰერიკოლა. შენ რაც წარსულია ეველას კიდევ ვი-
გონებ. . . .

ზიკილლო. ვითომ რატომაო?! უკეთუ საზოგადოე-
ბას მდგომარება იყო დაფარული. . . .

ჰერიკოლა. სთქვი. როგორი თვისებაა?! შემდეგ-
ამისა შენ იტყვი, რომ ჩემში არ არის არა ვითარ-
იჭი?

ზიკილლო. განა აქ რაიმეს ისარგებლებ ნიჭიერი-
ბით ზ მართლობით უგუნური! . . უნდათ, რომ ჩვენ
მოვატყუოთ. . . . მოდი — ზ მოვატყუოთ. გვამცნებენ.
რომ ვიქურდოთ, მოდი ვიქურდოთ. ეჭ, ღმერთმან ად-
ღევრძელოთ უტყინოები, რომელთაც იღბალმა მისცა
კანცხრომა ზ გადახდა უგუნურებისა!

ჰერიკოლა. არა, — არა!..... (შუაში ფარდა აისდება
ზ გამოცხადდება ტერაზოტი).

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 11-ტე

ტერაზოტი. მე გამამკზაუნა მის ბრწყინვალებამ,

რათა შევიტეო საგრძნობელი საუბარი.

ზიკილლო. მითხარით, მის ბრწყინვალეობა მომსხო ტუ-
ჩიანია?

ტერაზოტი. დიას! მომსხო ტუჩიანია. (მხრებს აი-
წევს).

ჰერიკოლა. უთხარით მის ბრწყინვალეობას რომ ჩე-
მი მემცხედრე თანხმას. (ზიკილოს). შენა ხარ
თანხმა?

ზიკილლო. სრულებითაც არა ვარ თანხმა.

ჰერიკოლა (ტერაზოტს). ნუ გაიგონებთ ამის სიტ-
უვას, ეს თანახმას.

ტერაზოტი. მაშ ჩემს განგეობას მოვახდენ, რომ და-
იწეონ ტანცაობა.

ჰერიკოლა. დეე დაიწეონ.

ზიკილლო. ჰო, შაბაშ.

ჰერიკოლა. წაივიდეთ ჩემთან. მე შენ გაძლევ სიტ-
უვას, რომ შენ დათანხმდები. (გაიუვანს მარცხნივ).

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 12-ტე.

ტერაზოტი. (მარტო, უუურებს იმათ). ა! ეშმაკმა
წაიღოს! ეს კაცი უდიდესი მძლავრია, რაც მე ვიფიქრე
მომსხო ტუჩიანი! როგორ! . . . მე მეუბნება
მარჯვენა თვალი. . . . ხოლო დარი,—შენი გარემო-
ება განგრძელებს არა ბევრიხანი, უძვობესია განუქარ-
წელოთ ესე ანცობა. . . . წავალ განგეობისათვის, რომ

ჯანცაობა დაიწყო (ანიშნებს; ფარდები აისდება, სალა სალსით აიმსება).

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 13.

სტუმარნი, მერე დონ ანდრეი ზე ტერაზოტო; მათ-
თან ჰანატელლო, დონ ჰედრო ზე შვეიცარი.

კრება. თუც მამაცობენ ჩვენნი სტუმარნი;

ვინც კი არიან აქა ვეელანი.—

ბრწყინამენ ერთობ მშვენიერებით?

მხოლოდ გრადი კი წინაღმდეგობით.

მისისა ქცევით, ჩვენ გული გეტკივა,

უცებ ისურვა, გულს აღჩქროლება;

მომღერალთან თუთ, იმკვარ ცელქობა!

უცებ აღირსა, თავისუფლება.

გაიმართება ტანცაობა, წვეილ—წვეილი სცენაზედ
გამოვლენ. დონ ანდრეი ზე ტერაზოტი კულისიდან.
დონ ანდრეი. რა მძიმეა ეს სამსახური! ერთს
კვირაში ოთხი, ორი წვეულება ზე ესეთი სიუჟარულის
წარმოდგენა. მე თითქმის არ მაძლევენ დროს
დახსოვებისას. იმისი ვეელა—შემკობა! ვეელგან უნდა
ითქვას, თორემ! ისინი მე მეტს შემადთხვევენ უსაბედოთ,
მე მზათ ვიქნები მივიღო ორი სადილი ერთის შემკო-
ბისათჳს.

ტერაზოტი. სამეოფია, თქვენო ბრწყინვალეზაჲ.....

დონ ანდრეი. მეც საკმაოთ ვარ ზე თქვენც მკონია

კმაყოფილი ხართ. . . . ზე უელა, კმარა. . . სა-
სურველია, იცით, ჰსედავს იმრგვლივ თუთ საკმაოდ.
მართალი არ არის?

ტერაზოტი. მართალია, თქვენო ბრწეინვალებავ.

დონ ანდრეი. იგრძნოს, რომ შენ უეყარხარ, მა-
რად უეყარხარ?

ტერაზოტი. უეყარდით, თქვენო ბრწეინვალებავ.....

დონ ანდრეი. რა?

ტერაზოტი. (დაჭერით) მამიტევეთ.—მე მინდოდა
თქმა სიუყარულ. . . .

დონ ანდრეი. (ტერაზოტს) მითომ სიუყარელზედ?
თქვენის ჰირიდგან ცრუ ნოტი გამოდის.

ტერაზოტი. შეიძლება. მე უელი გამიცვიდა, თქვე-
ნო ბრწეინვალებავ

დონ ანდრეი. (ჯავრობით). მართალი არ ისმის
თქვენის ჰირიდგან! სთქვით გამოცხადებით.

ტერაზოტი. მე ისე ვიცინი. მართლა მოგახსენეთ.

დონ ანდრეი. მე თქვენ გიბძანებთ! სთქვით.....

ტერაზოტი. თქვენ ბრწეინვალებავ! ინებეს შენიშნავ ზ
თქვენ რომ დღეს ინებეთ, იმაზედ არავის გაუცინია

დონ ჰედრო. ჰო. . . ვგრძნობ მერომ გამაყვი-
რა. მართალია მე მამხედნია ლაზარაკი თითქმის უგუ-
ნურებისა ასე, რომ მათ გაიცინეს როგორც გაქებმა.

ტერაზოტი. უელანი ქალაქის სამხედვარი.

დონ ანდრეი. როგორა?

ტერაზოტი. შერცხუენილნი არიან თავიანთის სიც-

ხარით მით, რომ თქვენმა ბრწეინვალებამ აგრძნობინა ნამდვილს მგალობელსა, შეკრებულებით თქვენის ცოდნითთურთ საკუთრათ.

დონ ანდრეი, საკმაოა მაგაზედ. . . . რომელი საათია ?

ტერაპოტი. (დასედამ საათს). ათი საათია, თ. ბრწეინვალებაჲ.

დონ ანდრეი. აოი! ზე ჯერ არ მოგვართვეს მაროქნა, — მე უბძანე მოეტანა ისა, სწორეთ ათის ნახევარსედ. . . დამიძახეთ ჰანატელლას!!

ტერაპოტი. (ვეირის). ჰანატელლა — ჩქარა გამოცხადდი მის ბრწეინვალებასთან? (ჰანატელლა მიიღებენს).

დონ ანდრეი. (გაჯავრებული). გაიგონეთ, საუვარელო ჰან — უგეთუ მე განგათავისუფლებთ თქვენ, იმიხათვს რომ კანცელარიის საქმეში მოასდინეთ რაღაც განგეობა, ზე აგრეთვე ჩემს წვეულებაში. ესლა ათი საათია ზე მაროქნა ჯერ არ მოურთმევიათ:

ჰანატელლაჲ თქვენო ბრწეინვალებაჲ მაროქნა გინად.

დონ ანდრეი. როგორ?

ჰანატელლა. იგი გაადნო დამწვარმა კერძომ ე. ი. ნამდვილმა მგალობელმა.

დონ ჰედრო. კიდევ?!

ჰანატელლა. მე მივიღე ყველა განცხადება უფლისაგან. რომ ფარაძენ მაროქნას, იკონომიის სახით.

დონ ანდრეი. ა! თუ ეგრეა! — ჰოლიცია!! დონ ჰედრო ჩემთან!!

ტერაპოტი. (უვირის). დონ ჰედრო, იახელი მის ბრწეინვალებას! (დონ ჰედრო სახე შეცვლილი შემოირბენს).

დონ ანდრეი. (გაჯავრებით). უფალო ზოლიციაჲ! გუბერნატორის სასახლესთან შუოთია ერისა.

დონ ჰედრო. მე ეს-ესარის მოვდიოდი, რომ მომესხენებინა თქვენის ბრწეინვალებისათჳს.

დონ ანდრეი. როგორ?—ღ თქვენცა?

დონ ჰედრო. მე მივიღე წიგნი თქვენის სახლობაზე თ. ბრწეინვალებაჲ. არამედ ისეთი. . . რომ. . .

დონ ანდრეი. მამეცით აქა.

დონ ჰედრო. კარგი არ არის! . .

დონ ანდრეი. მამეცით. (დონ ჰედრო მართმევს,

დონ ანდრეი. ჰეარგავს ჭუჭყიანს მხედველობას ღ გადის სცენიდანე, არ ვარ ემაწვილი, არც მგალობელი არცა ნასეიდი, მე მისი ქმარი.

ხოლო შენთვისა, გრაფო მგრძნობელი.

მე ვარ თქვენთჳნა, კეთილი მცველი,

ჰა ნულარ გასსოვს, ძეელი ხუმრობა!

ნუ ხარ მრისხანე.—რომ არ გაწეინოს,

რასა ჰგავს შენგნით მისი შემკობა—

სჯობს დაუტეო, ის მგალობელი.—

იგი შეგამთხვემს ერთ—რამ საქმესა—

თვის მამაქანებით, ბოროტებასა;

აგრეთჲე ჩემჲედ განცხადებასა. . .

არ ხარ ემაწვილი არც მგალობელი. (გათაუების შემ-
ხალსს ეურებას დაიწეებს). უკეთუ მე ვიცოდე, რანა-
ირმა დაწეველილმა შესთხუსა? . . . მე თითქმის ვე-
რავსედამ ვერც ერს ნასწავლს ამისთანა თხუსულებასედ
(მღლა). თქვენ არ გინდათ სიცილი, როცა მე ვანობ
გამოთქმით?—თქვენ ამისაგან იტირაბთ! . . . თქვენ
სწეროთ ჩემსედ საჩივარს, ზე მიაწოვით მთაწორობას? ე. ი.
მსოფლოდ ჩემი ხელით არა, რომ მე არ შემეძლო და-
ცვა თქვენის საჩივარისა მაუდის ქვეშ? . . . კეთილი
მამ მე თქვენ დაგიმტკიცებთ, რომ სამუდამო სარისხი
არს უდიდესი უგუნურება! . . .

ვეელანი აა!. აა!.....

დონ ანდრეი. გთხოვთ აქა, ბარონი ზე ბარონისა
ტაბაგო, ზე მარკიზი,

სტუმარნი ვაი იმის ბრალი ვისაც შეეჩინე მომ-
უხვე სახეს!! შვეიცარი. (მოასხენებს) ბარონი ტაბაგო!
მარკიზი ზე მარკიზისა მანსანარესი! . . . (გამოწლენ).
ჰიკილო ზე ჰერიკოლა გიტარი ხელში,—წინანდელი
ტანისამოსით. მუზიკი იმავე ხმას დაუკრამს. რომ ჰირ-
ველ აქტზე დაიწეონ გალობა ვეელანი გაკვირდება,

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 13-ტე.

ჰერიკოლა. ზე ჰიკილო.

ჰიკილო. (დონ ანდრეი. ეე რას მოასწავებს?
ჰიკილო (ხელა ჰერიკოლას). აბა, ჰერიკოლუშკა! —

აი ასე კრებაჲ აქ უნდა გამოფხნდეთ. . . .

ჰერიკოლა. ნუ გეშინიან, ნუ. . . . შეჭველად მე შენ უნდა მიუვარდე, თუკი ეველას უკან ვაუენებ ზე აქა-ურს ეველას გადავსთქვამ. ჯიბიდგან ამოიღებს ძვირ ფასს ნივთს, რომელიც იუო წარდგენილი წვეუ-ლებაში).

ზიკილლო. მაშთალია, დაიწეე! . . .

ზიკილლო. (განაცხადებს). ჩიტების — გალობა! “ —

ჰერიკოლა წავიდეთ განვლოთ. აგი გზა, თქვენ შეგ-ეშენით იქ გალობა! მივიდეთ ჩვენს სასახლეში — იქ იქნები თუთ კელმწიფა.

ზიკილლო. ჩაიცვამ სავერდსა ჩვენსას, ფარ-ჩას ზ სხვა შალებს. ხოლო ქმარი, გინდათ თქვენა, რომ კვლავ იუო მოუბარო.

ჰერიკოლა. ვინც უნდა იუოს ქმარი, უნდა იუოს გამოგანი, და იქნება მითი კარგი, ვინც იქნება მის მამ-წონი.

ზიკიკლლო. აი კეთილი საათი!

რასაც დასთეს იმას მომკი.

ჰერიკოლა. ამისთანა გზით ცხოვრება —

მოგეწევა მით ღირსება.

ზიკილლო. შემხვდა ჟამი აი კეთილი მტკებარი,

იუო მკალობელი შენი ქმარი. . .

ჰერიკოლა. ივინი თრთოდნენ იქ მხელად, სასახლესთან მიიუვანეს.

ხოლო მას აქეთ საშინელად,—

ერთმანეთი შეიუვარა.

ზიკილლო. გინდათ ვგალობდე ჩვენა? —

წუთს გაცნობებით აზრსა ჩვენსას!

იმა ოქროს გიძღვნი თქვენა;

ჰა მიიღეთ ნაბოძარი.

ზიკილლო. აძლევს დონ ანდრეის ჰარკსა ფულით, ზ ზერიკოლაც იმ უძვირფასესს ნიუთებს.

ზერიკოლა. ესე შეურა ჩვენთვის იუო საგრძნობელი სასარგებლო, ეველა კერძოთ კეთილად სცნან მსურვალეებით ერდგულობა.

ეველანი. (გაგვირგებით) ჰ! სედავთ? . . .

ზერიკოლა. აბა კეთილო საუნჯეო ბედნიერო! ნელთ ზიკილოს უურში). ესლაგი მამითმინეთ ვიარო კრებაში, — ხოლო ისე, როგორც მე მინდა..... (გაივლის). აბა უძღვენით ძეგლობელს რაიმე, უფალნო!

სტუმრები გაბრუნდებიან დონ ჰედროსკენ, დონ, ჰედრო იმათ უჩურჩულებს, ზერიკოლასთან მივა ზ ანიშნებს სტუმრებს, რომ ეველამ აჩუქონ. . . ეველანი იმითი აჩუქებენ.

დონ ანდრეი. აქა, ზერიკოლა, აქა.

ზერიკოლა. (მივა). თქვენო ბრწყინვალეობაჲ. . . აი მიიღონ ეველამ თავ—თავიანთი. . .

დონ ანდრეი. გრაჰი დონ ანდრეი! არაოდეს არ მიიღებს უკან, რაც ზირველად აჩუქა. . . (აძლევს მას

იმ ჰარკსა ზე ძვირ ფას ნივთებს. (მაღლა სტუმრებს). უფაღნო?! თქვენ ამას არ ელოდით?. თქვენ ვერ გაიცეთ, რომ მე მინდოდა გამოძეცხადდებინა თქვენი ჰატივი ხარისხადინ? (თავისთვს). მე თითონ ამას არ მოვლოდი. მხოლოდ მინდოდა მე სარკებლა შემთხვევით რომ წვალებიდგან გამოვსულიყავი. (ხმა მაღლა). თქვენ ვერ გაიცეთ, რომ ეველა ესეთი მოქმედება იყო არა უდიდესი ზე არცა უმცირესი, როგორც ახალი გამჭრიახი?! (ეველანი იცინიან). ხა! ხა! ხა! ხა!. . . . მაღლობ ღმერთსა.

ჰერიკოლა. (მივა ჰიკილლოსთან). ხედავთ?! — როდის მივალ კრებასთან აჩვენებს ფულებს ზე ძვირფასს ნივთებს).

ჰიკილლო. ახლაკი ჩვენ მდიდარნი ვართ. გარდა ამისა ჩვენ მუქათა დაგვაქორწილეს ჩვენ იმ დანახარჯმა გვასარკებლა.

ჰერიკოლა დიას მაშა?!

ჰიკილლო ოჰ! მტრედო ჩემო!

ჰერიკოლა. ოჰ ჩემო მტრედის ხუნდო!

ჰიკილლო. იმ დღეებში ოხვრით ტანჯვა მულებს;

ჰერიკოლა. ეველა ხალხთან ჩვენ ლექსებსა ვღებოდით, ვწანწალებდით ცხოვრებისთვს ვმრომობდით.

ჰიკილლო. ესლა ჩვენ თქვენსა, როგორც ჩიტის მსონელსა.

დავივიწყეთ იმ ვედრებას, უსაფუძლოსა.

ჰერეკოლა. განვლეთ, ვალად ეს დრო განუმეორით
რომ აღორძინდეს იგი წრეული ისპანიელი!
ვეცადნეთ გრძნობით წინა სიტყვა სრულ გა-
სენით,—

მუდამ ფურჩქნოს ვარდი, რაკი არ ისი მცველი.
კრება. ივინი აღორძინდებით.—ივინი. . . . ივი
აღორძინდები ისპანიელთან, ივი! ურა! ბრაჰა.—

ფანდაცია ღიაა ყველაზე მეტად:

სადუღლას - აღა.

(მ ე მ დ ე კ ი).

ავათმოფი ჩერქესის ქალი, ფირაჯე, იყო სელმას და; მრთელი გურჯისტანის თვალი, საბედნიეროდ, ავათმოფობა იმისი საშიში არ იყო. ოთახის კუნჭულში, რომელიცა საკუთრივ ფირაჯეს ეკუთვნოდა, ტასტი იდგა ქვეშაგებ გაშლილი ღ შედ მრავალი ბალიშები ეწყო. ამ ბალიშებზედ, რბილად, იწვა ფირაჯე, კარებთან იდგნენ ორნი არაბის გოგოები ღ აგრეთვე ორი თუ სამი ტყვე მოსამსახურე გოგოები. .

მაგრამ, ეს უნდა ვიცოდეთ, რომ ფირაჯე კი არ იყო ტყვე, თუთან სადუღლას—აღამ იყო იმისი უურმოჭრილი ემა არა, თუ ტყვე, როდესაც ის ექიმებით შევიდა ფირაჯეს ოთახში, კანასმა ღ გაანჩხლებულმა ავათმოფმა ქალმა დაიწყო ჯავრობა ანასინი ბაბასინი ის საცოდავს ოსმალოსა, რომელიცა გატრუნებული უურს უგდებდა ღ ვერას უზასუსებდა შიშისაგან, რომ უფრო არ გაეანჩხლებინა მშვენიერი ჩერქესის ქალი.

სადუღლას — აღას ეშინოდა მზიელ, ამ გაჯავრებით სწეულება უფრო არ მომატებოდა და არ მომკვდარ იყო, თორემ დაიღუპებოდა იმ დღით, გულ შეუწუსდა ფირაჯეს სისუსტისაგან, და ამ შემთხვევამ ცოტა გაწედა, თან არ გადაიტანა სადუღლას აღა აი ეს შემთხვევაც როგორ იყო:

სადუღლას — აღას სახლი იდგა შაჰა გზასედა, რომელიცა მოდიოდა ტრანსკონითგან არსებულში, მაშა სადამე თავრიზშიაც, სპარსეთში ერთს მდიდარს ეიზილბაშს, რომელიცა იყო ელჩთან სამსახურში კოსტანტინოპლში, შეეტყო ფირაჯეს სილამაზე, მაინდომა სვიდვა.

არ იფიქროთ, ფირაჯე შეწუსდებოდა, თავის ამხანაგებს ქალების მოშორებასა, სრულებით არა. იმან იცოდა თავისი სილამაზის ფასი. როდესაც ეიზილბაში ევაჭრებოდა სადუღლას — აღასა და როდესაც ფასს მეტს შეაძლეოდა ეს ფირაჯეს იაძებოდა და როდესაც ნაკლებ ფასსა, ეს დიდათა სწეინდა.

ფირაჯე სადუღლას — აღასაგან კმაყოფილი იყო რადგანაც იმ ქალში ითხოვდა ის ოცი ათას ჰიასტრსა, მაგრამ მუნწი ეიზილბაში აძლედა ექვსი ათას ჰიასტრსა როგორც გონიათ თქუტუნ ესა. რახაკვირველია ფირაჯე ამას დიდ შეურაცხებად მიიღებდა. ფირაჯემ გაანჩხლებულმა უთხრა, რომ ღამაში ქალები მხოლოდ მდიდრებისათვის და გულგამლილ ხალხისათვის არიან და არა იმისათვის წეწკითათვსაო.

ეიზილბაშიმა ათი ათასიც გაუსადა მაგრამ ფირაჯე

ისე გულ... ული იყო, რომ გამოუცხადა, თუ იმას მიჰყვიდა, ჰირისას თაგისას სრულებით დაიმახინჯებდა, ამისათვის მეტის სიანხსლით გულს შეუწუხდა საწყალს ვაჭიოს სადულას — აღას შიბისაგან გული გაუსკდა & თავი დანება.

სახედნიეროდ. ეასილბაში წავიდა თავის ქვეყანაში სილამასე & მშენიერება ფირაჯის ისევე მოუბრუნდნენ.

ჰექიმმა დაამშვიდა სადულას — ალა, მაგრამ გამოცდილმა. ექიმმა, რა შეიტყო, ცრუ & მოგონებული ავთამეოფობა იყო ფირაჯისა, მისცა ჰურის ჭაბები რომელშიაც არაფერი წამალი არა ერიარა & დაარიგა დღეში სამჯერ სამსაში ჭაბი მიეღო...

— ჩემო სულო უთხრა ჩერქესის ქალმა ჰექიმსა: სომ არ დაგეონჯდები დღევანდელის ავთამეოფობით?

— ოჰ, არა. . . . მაგრამ სიბრთხილით კი უნდა იყო რომ მიორედ აღარ მოგიბრუნდეს ავთამეოფობა.

— როგორ სიბრთხილით ვიყო & არ გავანსხლდე რომ ჩემი ექვსი ათას ჰიასტრის აძლევენ & მეტს კი არა! არა ბატონო ჰექიმო, მეტი არა ვღირვარო?

— ჩემის ფიქრით შენა ღირსარ ორმოც & ათი ათას ჰიასტრათა..

— შენა ფრანგო შენ რას იტყვი; მაუბრუნდა მეორე ევროპიელს; შენ როგორღა დამაფასებ?

— როგორ უნდა დავაფასო არ ვიცი. კბილები სადაფს მიგიბავს, თვალები ბრწეინვალე ვარსკლავს,

თმები ოქრომკედსა, სსეულის კანი, ჯღაბასტრის მიკი-
გავს სიოეთრით, აბა როგორ შემოდლიან შენი დაფასე-
ბა. მრთელის ქვეყნის საუნჯეს მიუცემდი შენს მშვენი-
ერებაში, რომ მქონებოდა,

ჩეტქსის ქალის თვალებმა, მეტის სიამოვნობისა-
გან, ვარსკვლავივით გაიღვეს.

— როგორ ფიქრობ, ჩემო სულო, დაუმატა ფირა-
ჯემ, სულთანს ან მივიდის?

— მე გეგონია სახარულოდ გივიდის.

— სტამბოლში დიდი სიმდიდრე თურმე არის. არა?
ას ნეტა მალე შევიქნები თუ ჭარბმსანის დედოფალნი!
რომ დაუდიოდე ოქროს ქსოვილის ტანისამოსით!.....
ბრწეინვალე ბრლიანტებში!..... ჩემს ამსანაკ ქალებში
ისე ვბრწეინვადე, როგორც მავარე ვარკესვლავებში.

— შენ ღირსი ხარ მავისი.

— სადუღლას წამიუვანე ჩქარა ზე ჩამიტარე სტამ-
ბოლის ბასარში. მე მსურს, რომ კარგ ფასად გამეი-
დო. ამ უბრალო სოფელში, ვინ გამოჩნდება იმისთანა
რომ ეემი სეიდვა შაიძლოს.

— კარგია, მაგრამ. . . .

— მე შენ გეუბნები, სტამბოლში წამიუვანე მეტქი!..

— გეჰმის, მაგრამ. . . .

— წამიუვანე, სვალე!

— მე მხათა ვარ, მაგრამ. . . .

— შენ ჩემსედ მიენდე: როდესაც მე სულთანის ცო-
ლი გავსდები. შენთვისაც ვიზრუნებ, ფადიშასი გამო-

ციწოდებს თავის მოწყალების სელსა.

სადუღლას — აღას ეს კარგათ ესმოდა ღ ამისაო. ერიდებოდა სტამბულსა, მაგრამ ანგარების მოუვარეობამ ღ ძლიერა, ამასთანავე ფიქრით მოუვიდა. თუ სულთანს არ მიჰქეიდა, მდიდარს ვისმე ფაშას მაინც მიჰქეიდა კარგ ფასათა, ღ ამას გარდა ამ ფაშისაგან მფარველობაც ექნებოდა ამის შემდგომს სადუღლას — აღამ აღუქვა ფირაჯეს, უთუოდ წაეყანა ჰირველისავე მისულის სომალდით სტამბოლში.

მეორეს დღეს სადუღლას — აღა ოთხის აქლემით ბარგით დატვირთულია ტრაპიზონისაჲკენ. ავსტრიის ჰარასოდო მიმაკლობდა დუნაისაჲკენ, სადუღლას — აღამ დაიქირავა ადგილი, სადაც ჩასსა თავისი ტყვე ქალები რიცხვით ათნი, რომელნიცა სრულ ერთობ ღამაშები იყვნენ მაგრამ ფირაჯე ეველასედ უკეთესი იყო იმ ჰარასოდსედ ესჳათა შორის იჯდა, ერთი ფრანცუზის ჰრინცი, რომელიცა მისულ იყო ტრაპიზონის სანასაგად ღ ასლა უკანვე მიდიოდა იმასა ჰეყანდა თანა შვიდნი აფიცრები ღ მსახურნი.

ამ ჰარასოდსედ ევროპელები დიდს ეურადღებას აქცევდნენ ამ ტყვე ქალებსედ რომელნიცა როგორც შემოთაცა ვაქვი ერთობ, ღამაშები იყვნენ ვაჭარი სადუღლას — აღა, სწევდა სიამოვნებით ეაღისსა, როგორც შემეყნის მარადმორწმუნებს მაჰმადიანსა. ღ არ მიაქცევდა ეურადღებას ევროპელებსედ, არცა ძალაჲდა თავის საფაჭრო საქონელსა. თუმცა ისინი ჩადრებში

ასველები ივენენ, მაგრამ მაინც სშირდა უეურებდნენ მით სასეს უკრიბიელები რომელთაცა ჭკითხავდნენ სა-
ულლას — აღასა, თუ რა ღირდნენ იმისი ტევენა?

— რა საჭირო არის იცოდეთ, მიუგო იმან: თქვენ ამ ამათი მსუიდეგლნი არა ხართ.

— იქნება ვივენეთ მსუიდეგლნი.

— მე არ მოგვიდით, თქვენ ქრისტიანები ხართ; ჩვენ კანონით აკრძალულია ქრისტიანებზედ ტევის გაედვა; თქვენ რომ მოხვიდეთ სტამბოლში, ბაზარშიაც არ შეგიშვებთ ტევეების სასუიდეგლთა.

მაგრამ ბოლოს გვიანბო, რომ თავისფირაჯის, არც თუ ოცდა ათი ათას ჰიასტრის ნაკლებ მიუცემ სტამ-
ბოლშიო.

აგერ აი, იმას, ანბობდა ის: თავნახრილი რომ ზის ანადეე ოც ზ ხუთი ათას ჰიასტრ ნაკლებ არ მიუ-
ცემ, თუმიცა ის ისეთი ლამაზი ვერ არის, მაგრამ ლე-
კურს კარგათა თამაშობს ზ რაღაცა ნაირს ჩონგურს უკრას ზ მღერის. რაც შეხება ზეილას, კონდულას, ხარეს, გგენი ერთი ერმანერთზედ თხუტმეტი ათას ჰი-
ასტრათ ღირან.

ერთი ლეიტენანტი, კამპერდერი ჰრინცისა მოვიდა სადულლას აღასთან ზ სთხოვა მიეყვანა ჰრინცის სადგომში ერთი ჩერქესის ქალი, ეს იყო ფირაჯე, სადულლას აღა დი-
დად გაჰკვირდა, რა შენიშნა ის თანახმა არა ხდებოდა, ლეი-
ტენატმა უთხრა რომ მიეყვანისათჳს იმას ფასს მისცემდნენ, ოსმალთ ჭკითხა, თუ ვისგან იყო ის გამოგზავნილი,

— ჭრანცუშების ბატონის შვილმა მიუკო.

— ფრანგისტანის სულთანის შვილმა?

— სწორეთ,

— მე რომ არ შემიძლან მივეიღო იმას ფირაჯე.

— იმას სეიდვა არ უნდა.

სადუღლას — ალამ დაწვრილებით რა გამოჰქითხა, მერე დაფიქრდა ზე გადაწვევით უთხრა ფასი. მაგრამ ფირაჯემ თითონ გადაწვევითა ეს სათსოვარი რა შეიტყო რახედაცა ჰქონდათ ლაზარაკი, დაიუვირა:

— მე ბებერო ვირო რახედ დაფიქრდი! — მე თითონ წავალ ფრანგისტანის სულთანის შვილთან იმალლას! თუ რომა ნებავს ალლასსა, იმისი გული მტერად გადაიქცევა, ჩემ სილამასეს რა ნახავს მეტის სიუვარულითა. რამწავს შეგევაჭროს მაშინათვე მიმიედე მე მსურს ფრანგისტანის დედოფლობა! თუ რომ დედოფლად შევიქნები, მე შენ ისეთს დიდს გენერლობას მოგცემ რომ სსუანი მუსლებამდინაც ვერ გწეებოდნენ,

ამას უნდოდა მარტო ჩასულიყო, მაგრამ ლეიტენანტმა უთხრა სადუღლას — ალას ისიც თან გაჰყოლოდა.

ზრინცმა ლასვა სკამსედ ფირაჯე ზე გადმოხტა თავის ალბომისათჳს იმისი ფარტრეთი. როდესაც ხატვა გაათავა, აჩვენა თავისი ფორტრეთი ტევე ქალისა, რომელიცა დიდად გაჰყვირდა ზრინცმა გადმოხატა თითონ სადუღლას — ალაცა, რადგანაც შესანიშნავის სასის კაცი იყო ზე ტანისამოსიც უცნაური ეცო, ზრინცმა ო-

რევს ფული ანუქა ზ მინამ თავის აფიცრებს ამათ
ფორტრეტები აჩვენებდა, ფირაჯეს ძრიელ ჯავრი მოუ-
ვიდა, რომ ფრანგისტანის სულთანის შვილმა არ შე-
ივარა ზ არ იეიდა ამისთანა ლამაზი საცოლო.

—არა რა ესმის იმ ბაზარას! სთქუა ფირაჯემ
ჩქარა მივიდნენ სტამბოლში ეს მოვაჭრე ზ თავისი
ტევენი. სტამბოლში, ბაზისატანის შეიდნის შემოთ, სა-
დაცა იეიდება ფარჩეულება ბაზარში. არის დღესაც ერთი
ადგილი, სადაცა ვაჭრობდნენ ცოცხალ საქონლებით ზ
სადაცა არ უშვებდნენ სავაჭროთ ქრისტიანებსა. ერთს
ფრანცუზს მოგზაგურს, რომელსაცა ენასა სიმალდში
ფირაჯე, ძრიელ უნდოდა იმ ბაზრის ნახვა, სადაც ტ-
ვეე ქალები ისუიდებოდნენ ზ მივიდა ვაჭრობის დროს
იქა, იმან იცოდა ოსმლის ენა.

—იოს, იოს იმასოდა წესი ერემის დამცველი
ზოლიციის ჩინოვნიკი ზ თან იქნედა ჯოხსა.

—ბაგშიმ ფერეჯიმ. (მოგცემ რასმეს).

—იოს!

—ბირ ბეშლიკ სანა ვერჯიმ. (შე შენ სუთს ზი-
ასტრს მოგცემ).

ზოლიციის ჩინოვნიკმა, ჯოხი მიწს დაიდო.

იმ ბაზარში, ოთს კუთხივ დუქნები არის ორ სამ
კიბიანი ასასვლელი ზ ამ კიბებზედ ვაჭრებს უსხდნენ
ტევენი, ზოგან არაბის ქალები, ზოგან თეთრი ტანისა-
ნი, რომელნიცა უფრო ცოტანი იუვნენ თეთრი ქალის
შოგნა ბაზარში იძუითთი იუო ზ თუ ვისმეს, უვანდა

ასასუიდი, ის ბასაშში კი არ გაიუვანდა, თივის სად გომშითგანაც იტაცებოდნენ.

ერთის დუქნის წინ ისხდნენ ორნი კაპკასიის ქალები, რომელთ გვერდიდ უჯდა ჩიბუსი ჰირში სადუღლას — ალა, ათის ტევე ქალითგან, მსოლოდ ორიღა დარჩენოდა.

— რა უუავი შენა ფირაჯე? ჭკითხა ფრანცუშმა, ოჰ, ის ძრეელ კარგ ფასათ გაუვიდე, აკი გიოხარი ეს ისეთი საქონელია, რომ ძვირათ გიუვიდი მეთქი შეუუაჭრებივ ოც ღ ათი ათასი ჰისტრი მამცეს.

— შენ უთუოდ სულთანს ეიჭვიდე?

— არა! მაგრამ სულთანის ცოლსედ ნაკლები არ რის, ის მიუვიდე აბდალლას ფაშას.

— ოჰ! აბდალლას — ფაშა დიდი კაცია.

აბდალლას — ფაშას, ერთი შინაური ჭექიმი ჭევანდა, რომელსაცა ერქვა ბიკი, ამ ჭექიმს შესვდა მოგზაური ფრანცუზი ღ ჭკითხა ფირაჯეს გარემოება.

— განა თქუწნ იმას იცნობთ?

— მე ის გავიცანი სმაღდსეთ ღ ადრეც ვიცნობდი.

— ოჰ, ის ძრეელ კარგათა სცხოვრებს ღ ძრეელათაც აწვალებს ფაშასა ღ სტანჯავს, ის ბებერი სწული ფაშა, სიუვარულისაგან ისე გავიქეზულია რომ თავის მესამე ცოლად შეირთო.

— იქნება ძართლა?

— დიას! მაგრამ ცუდად იქცევა, ორმოციის ოთხის წინათ რომ ეოფილ იუო ისა, კატას მოაბამდნენ

გუდსედ, ტომარაში ჩასდებდნენ, ზირს მოაკრავდნენ და
 ზღვაში გადაგდებდნენ თავისის ეოფაქცევისათვის, მაგ-
 რამ ახლა ის დრო აღარ არის, ფაშამ არ იცის რა
 ქნას. ის მრთელი დღე დატანტალებს ბაზისტანის შეი-
 დანში! დუქნებში ფარების და ბრილიანტების სასეიდ-
 ლათ, გაველიფა ფაშა ზოგჯერ ემაწვილ ვაჭრებსაც უ-
 ცინის, ერთი ემაწვილი კაცი ვაჭარი სომეხი მოეწონა
 ფირაჯეს, იეიდა რა სავაჭრო საქონელი, სთხოვა შინ
 გაჭეოლოდა და საქონელი მიეტანა, ის როგორც მში-
 შარი სომეხი, შეშინდა და არ გაჭევა, ის ძრიელ ეწეი-
 ნა ფირაჯეს და სამჯერ შეაფურთხა იმას არაფისი ვრი-
 დება და არც ეშინიან, ეს ფაშამ რომ შეიტყო, ძრიელ
 თვალუურის დევნება დაიწყო, მაგრამ რას გააწიებს, ბე-
 რჯელ ღამეც შინ არ შემოდის, იმასის ამაღამ ფაშის
 ცოლთან ვიუავი, ავით არისო; ზოგჯერ. ამაღამ ფაშის
 ცოლს მუცელი სტეიოდა, იქაო, მაგრამ ფაშას სად შე-
 უძლიან სამართლის შეტეობა, ჭარამხანის ანბავს გარე-
 შე კაცი მნელად შეიტეობს, ერთის სიტყვით, საწვალი
 აბდალლას — ფაშა, მწუსარებისგან ღამის გაგვიდეს, აი
 თქუწნი ფირაჯე!

3/75

1872 წელსა:

„ცისკრის“ დაბარება შეიძლება ამ სახით:

ტფილისში, ადგილობრივ გაუგზავნელად თუ გაგზავნით, 8 მანეთი.

რედაქცია იძულებულია გუგუის სიღვრედ, მიწსოვეის შენობაში, მარტორუისანის სტამბაში. ქ. ტფილისში.

ვისაც ჟურნალი დააკლდეს ღ თავის დროსად არ მიერთოს, უმოწილესად ითხოვს რედაქცია, მაშინვე აცნობოს ამ ადრესით:

„ცისკრის“ რედაქტორს ი. კერესელიძეს, ტფილისში.

Дозволено Цензурою. 30 Апрель. 1872 г.